

OPLEIDING DUURZAME GEBOUWEN

VERLICHTING:
ONTWERP EN AFSTELLING

Ontwerp: voorbeelden

Arnaud BERTRAND & Aurélie DESCHUYTENEER

- Presentatie van projectvoorbeelden die telkens een architecturaal ontwerp gebaseerd op de daglichttoetreding illustreren

INLEIDING

KANTOREN DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

SHEDS DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

EEN ATRIUM ONTWERPEN MET DAGLICHTTOETREDING

PATIËNTENKAMERS ONTWERPEN MET ZICHT OP DE
BUITENOMGEVING

GEVELS ONTWERPEN VOLGENS DE ZONBLOOTSTELLING

EEN INDUSTRIËLE HAL VERLICHTEN ZONDER OVERVERHITTING

ARCHIEVEN BEWAREN ZONDER ZONBLOOTSTELLING

EEN AUDITORIUM VERLICHTEN ZONDER VERBLINDING

“Architects in planning rooms today have forgotten their faith in natural light. Depending on the touch of a finger to a switch, they are satisfied with static light and forget the endlessly changing qualities of natural light, in which a room is a different room every second of the day.”

Louis Kahn

Sporthal, Helsinki University of Technology, Otaniemi, Espoo, Finland
Architect: Alvar Aalto, 1949–1952

INLEIDING

KANTOREN DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

SHEDS DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

EEN ATRIUM ONTWERPEN MET DAGLICHTTOETREDING

PATIËNTENKAMERS ONTWERPEN MET ZICHT OP DE
BUITENOMGEVING

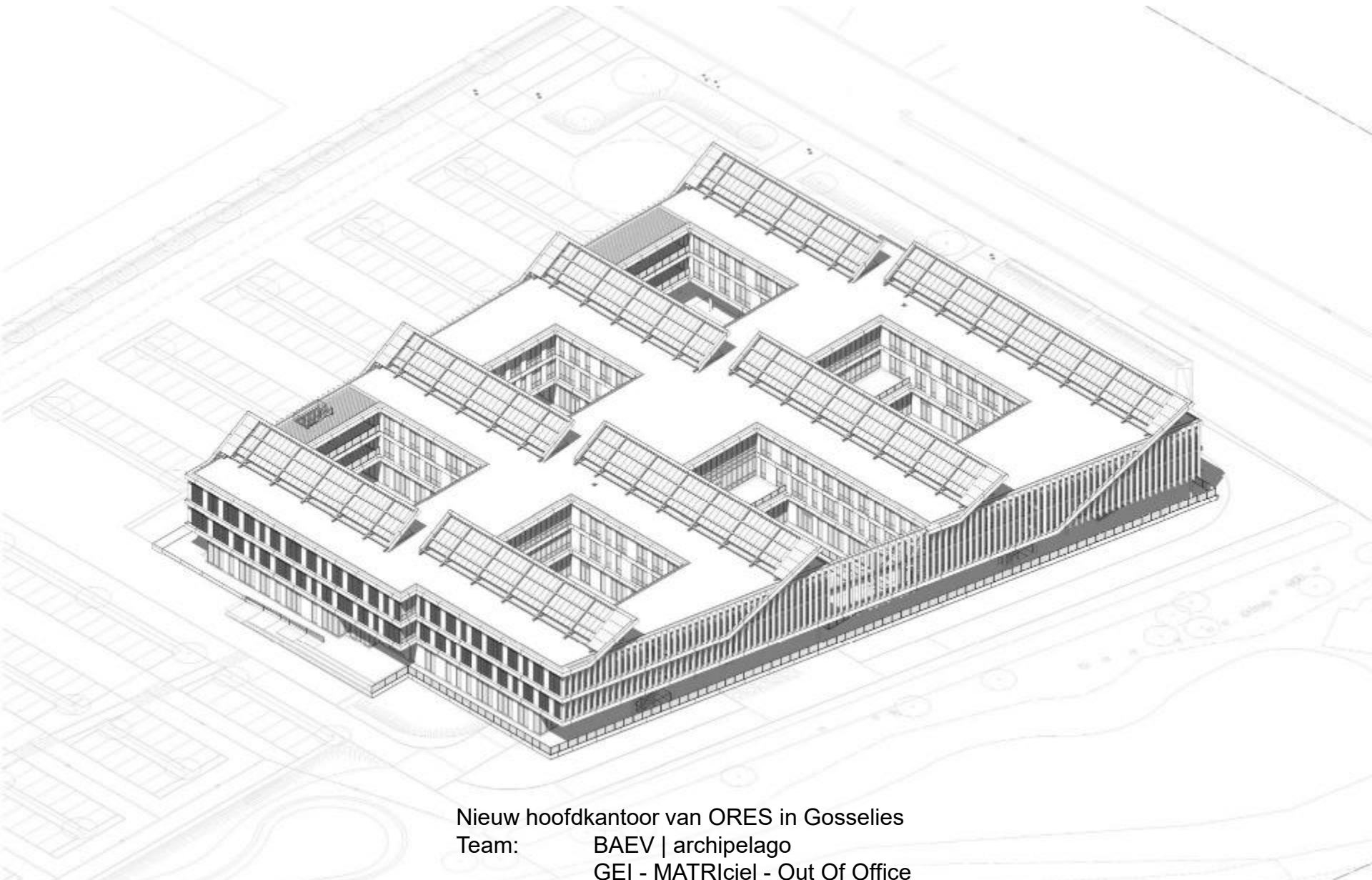
GEVELS ONTWERPEN VOLGENS DE ZONBLOOTSTELLING

EEN INDUSTRIËLE HAL VERLICHTEN ZONDER OVERVERHITTING

ARCHIEVEN BEWAREN ZONDER ZONBLOOTSTELLING

EEN AUDITORIUM VERLICHTEN ZONDER VERBLINDING

Nieuw hoofdkantoor van ORES in Gosselies

Team: BAEV | archipelago
GEI - MATR|ciel - Out Of Office

KANTOREN DIMENSIONNEREN MET DAGLICHTTOETREDING

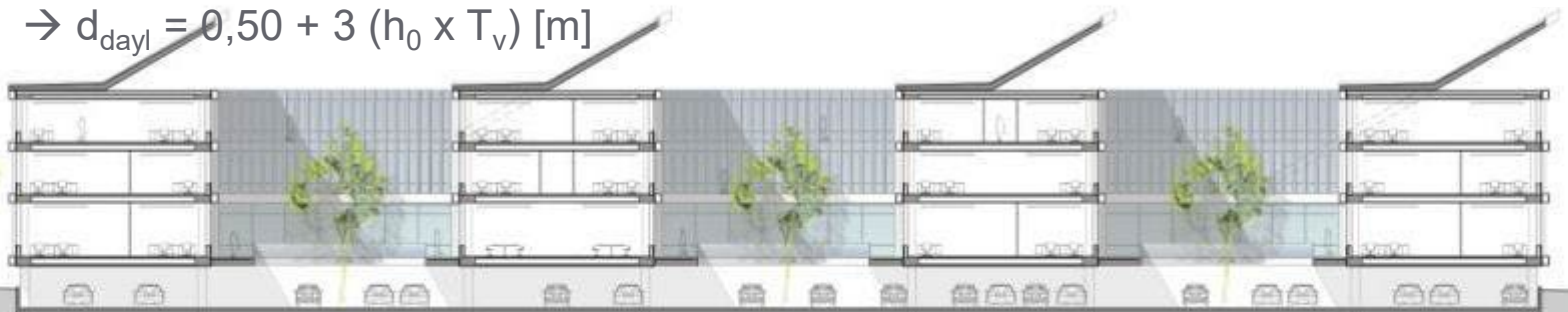
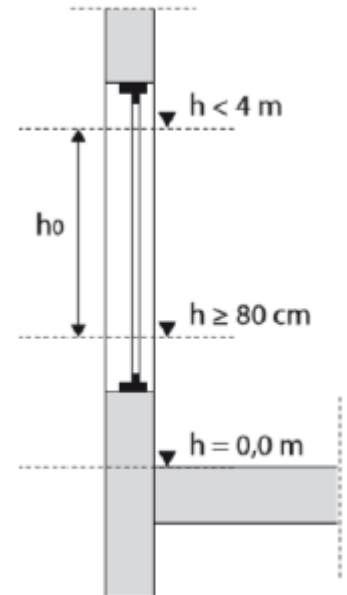
Het zogenaamde ‘natuurlijk verlichte’ deel (d_{dayl} = daglichtdiepte) volgens de EPB-reglementering is afhankelijk van:

- ▶ de nuttige hoogte van de opening: h_0

Er moet worden voldaan aan de voorwaarden gespecificeerd in de afbeelding hiernaast:

- De hoogte van de onderkant van de opening (het transparante/translucide deel van het raam) moet minstens 80 cm bedragen, zelfs als de werkelijke waarde kleiner is.
  - De maximale hoogte van de bovenkant wordt bepaald vanaf het afgewerkte vloerniveau, met een maximum van 4 m.
- ▶ de transmissiefactor van de beglazing: T_v (of LT, lichttransmissie, door de fabrikant op te geven waarde). $T_v > 60\%$ is een minimum. Anders wordt de opening voor de daglichttoetreding niet in aanmerking genomen.

$$\rightarrow d_{\text{dayl}} = 0,50 + 3 (h_0 \times T_v) \text{ [m]}$$

KANTOREN DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

- Penetratie van het daglicht

f (hoogte latei en borstwering, lichttransmissie van beglazing)

- Belichtingsdiepte van de kantoorruimte

$$0,50 + 3 \times (2,7 \text{ m} - 0,8 \text{ m}) \times T_v 70 \% = 4,5 \text{ m}$$

- Afmetingen van een kantoorvleugel

$$2 \times 4,5 \text{ m (kantoorruimten)} + 3 \text{ m (circulatiekern, vergaderzalen, sanitaire ruimten)} = 12 \text{ m}$$

Typekantoorvleugel met twee kantoortuinzones gescheiden door een circulatieruimte met vergaderruimten met daglicht

Nieuw hoofdkantoor van ORES in Gosselies
Team: BAEV / archipelago

INLEIDING

KANTOREN DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

SHEDS DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

EEN ATRIUM ONTWERPEN MET DAGLICHTTOETREDING

PATIËNTENKAMERS ONTWERPEN MET ZICHT OP DE
BUITENOMGEVING

GEVELS ONTWERPEN VOLGENS DE ZONBLOOTSTELLING

EEN INDUSTRIËLE HAL VERLICHTEN ZONDER OVERVERHITTING

ARCHIEVEN BEWAREN ZONDER ZONBLOOTSTELLING

EEN AUDITORIUM VERLICHTEN ZONDER VERBLINDING

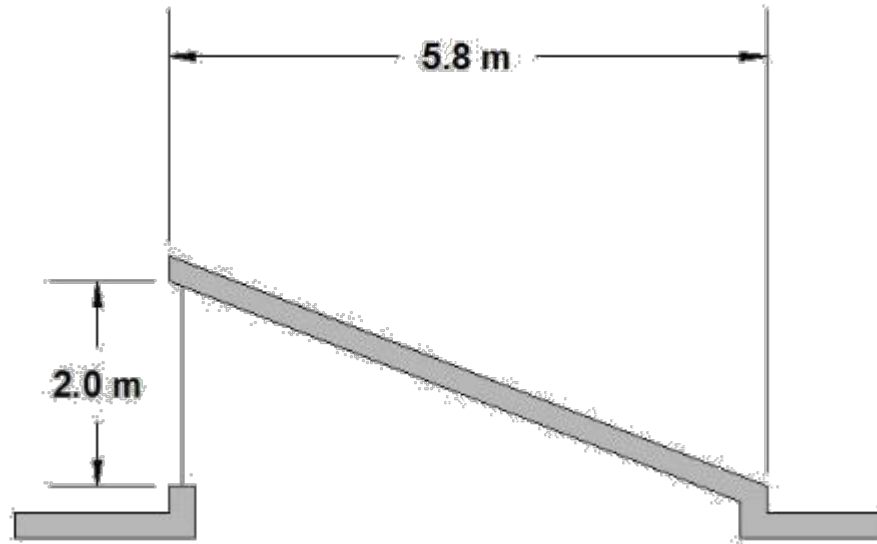

- Doelstelling: het overdag zonder kunstlicht stellen

Afmetingen van de sheds bepaald door de stabiliteitseisen

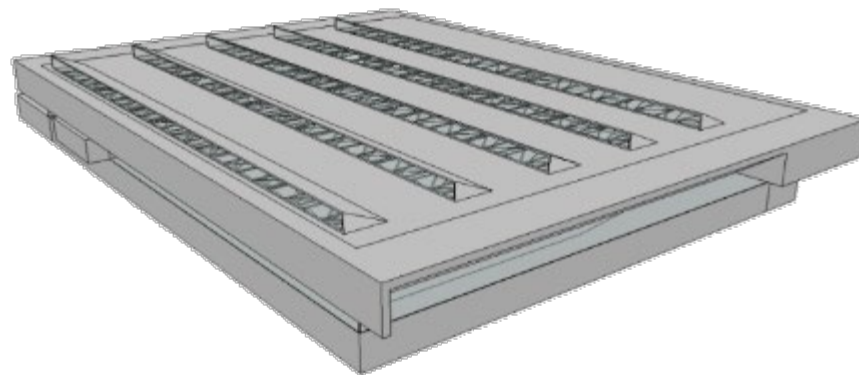
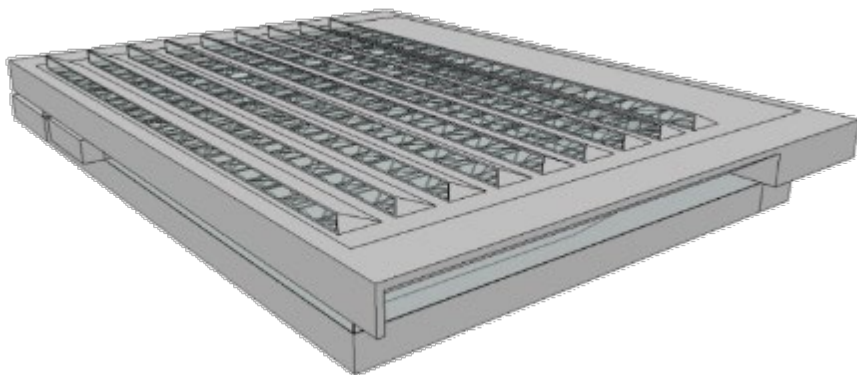
- Breedte = afstand tussen de vakwerkliggers van het dak
- Hoogte < horizontale versterkingen vermijden

Project: overdekte infrastructuur voor de “Sportifs de Haut Niveau” in Louvain-la-Neuve
Team: Urban Nation Architects & Associates + Barbosa & Guimarães Arquitectos
CFE – Détang – MATRIciel

SHEDS DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

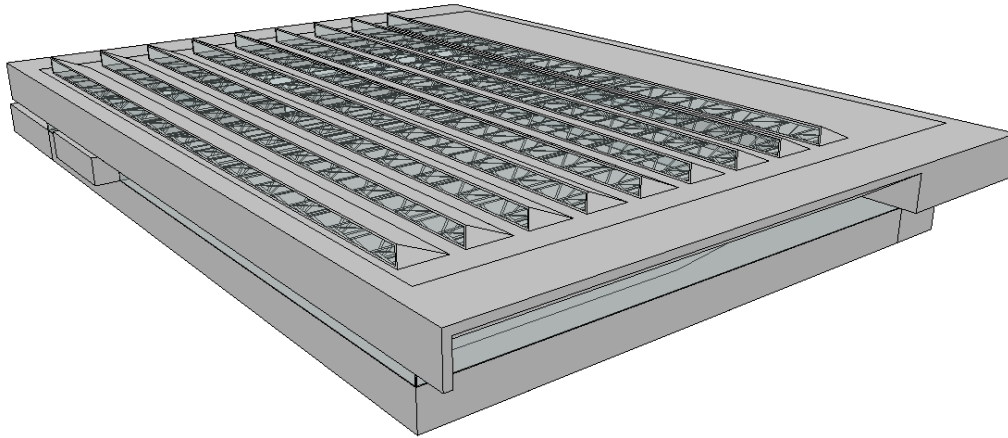
Configuratie	Type beglaasde oppervlakte	Aantal sheds	Beglaasde oppervlakte
1. Basis	Polycarbonaat LT 45 %	9	1.770 m ²
2. Optimalisatie	Glas LT 70 %	5	984 m ²

Project: overdekte infrastructuur voor de “Sportifs de Haut Niveau” in Louvain-la-Neuve
 Team: Urban Nation Architects & Associates + Barbosa & Guimarães Arquitectos
 CFE – Détang – MATRIciel

Basisconfiguratie

- Talrijke sheds met polycarbonaat met LT 45 %

Project: overdekte infrastructuur voor de “Sportifs de Haut Niveau” in Louvain-la-Neuve

Team: Urban Nation Architects & Associates + Barbosa & Guimarães Arquitectos

CFE – Détang – MATRIciel

Gemiddelde DLF: 3,0 %

DLF in het midden: 3,5 %

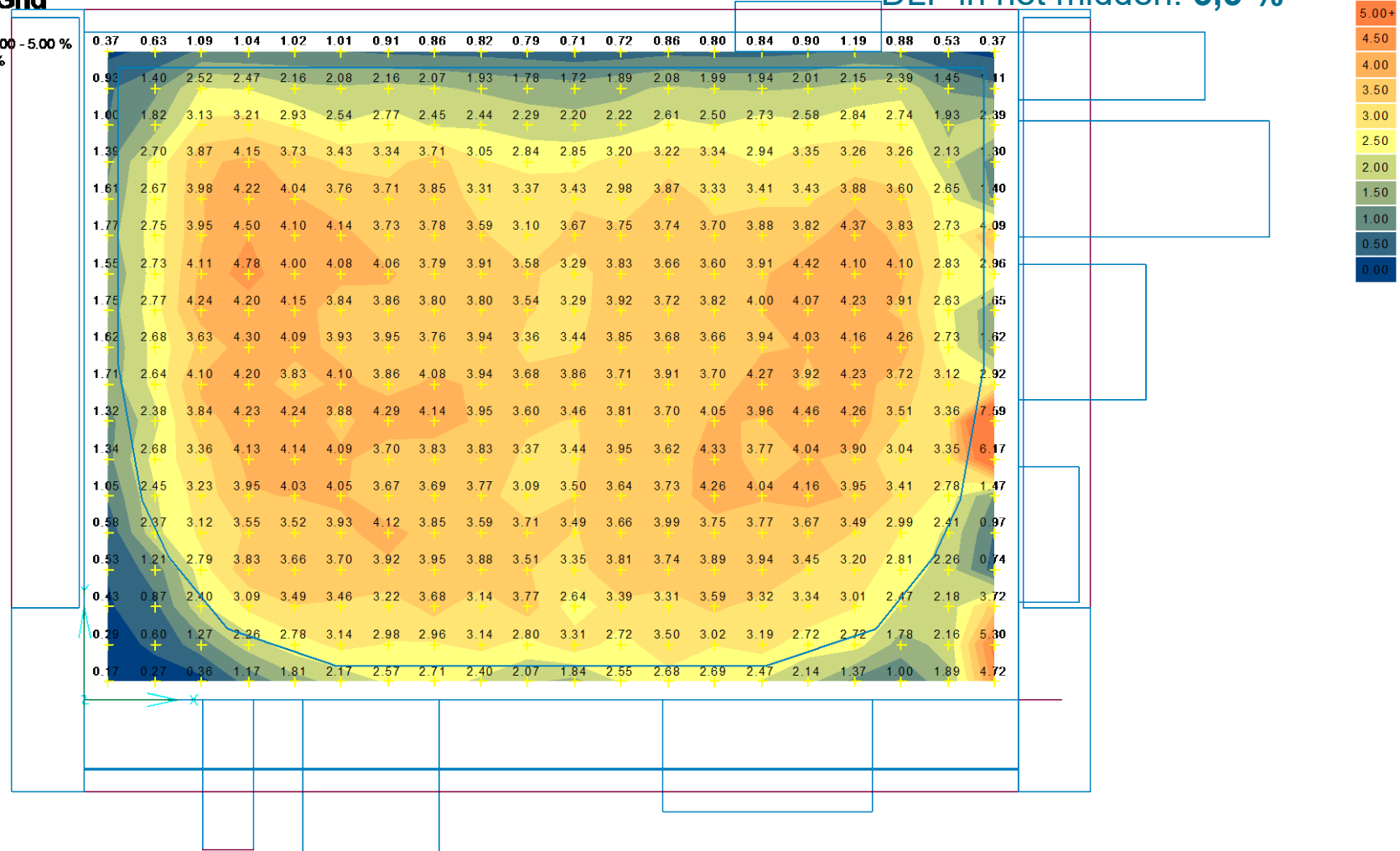
Analysis Grid

FLJ

Contour Range: 0.00 - 5.00 %

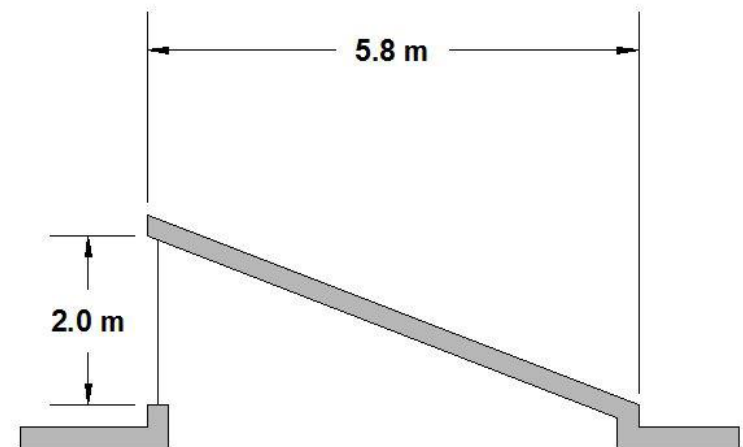
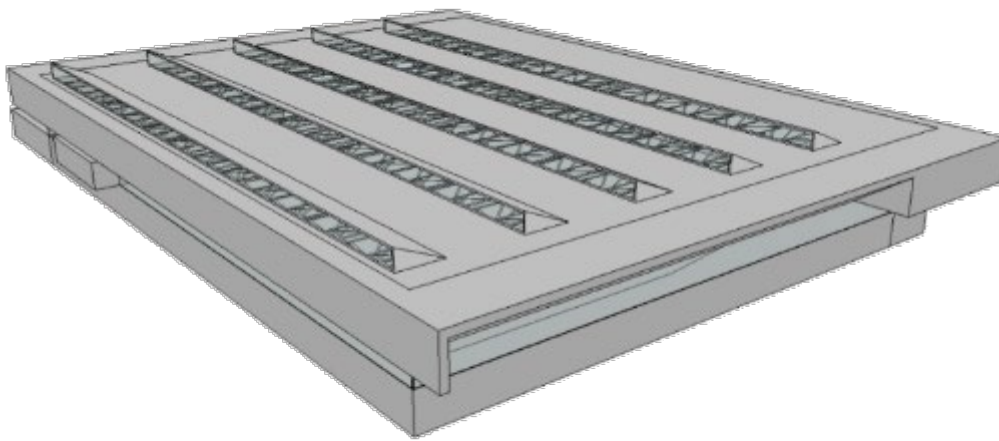
In Steps of: 0.50 %

© ECOTECT v5

Average Value: 3.03 %
Visible Nodes: 360

Geoptimaliseerde configuratie

- Minder sheds maar voorzien van glazen beglazing met LT 70 %

Project: overdekte infrastructuur voor de “Sportifs de Haut Niveau” in Louvain-la-Neuve
Team: Urban Nation Architects & Associates + Barbosa & Guimarães Arquitectos
CFE – Détang – MATRIciel

Gemiddelde DLF: 2,7 %

DLF in het midden: 3,0 %

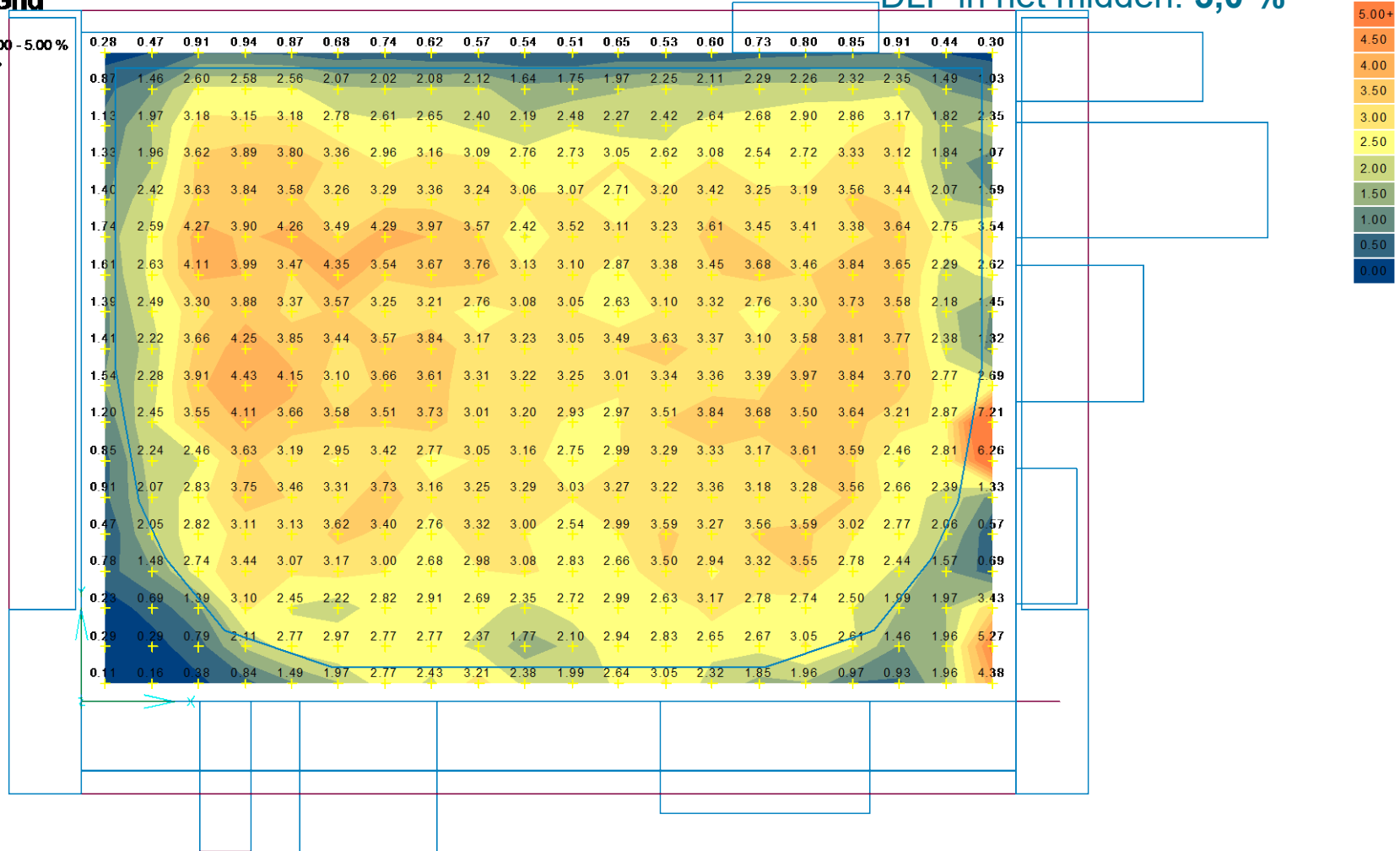
Analysis Grid

FLJ

Contour Range: 0.00 - 5.00 %

In Steps of: 0.50 %

© ECOTECT v5

Average Value: 2.71 %
Visible Nodes: 360

Uiteindelijke keuze: geoptimaliseerd voorstel

- ▶ Visueel comfort: doelstellingen DLF → OK
- ▶ Lagere kosten voor de structuren: 5 sheds in plaats van 9
- ▶ Reductie van de oppervlakte met translucide scheidingsconstructies
  - maakt het mogelijk de meerkosten voor de glazen beglazingen te compenseren
  - reductie van de warmteverliezen

Project: overdekte infrastructuur voor de “Sportifs de Haut Niveau” in Louvain-la-Neuve

Team: Urban Nation Architects & Associates + Barbosa & Guimarães Arquitectos
CFE – Détang – MATRIciel

INLEIDING

KANTOREN DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

SHEDS DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

EEN ATRIUM ONTWERPEN MET DAGLICHTTOETREDING

PATIËNTENKAMERS ONTWERPEN MET ZICHT OP DE
BUITENOMGEVING

GEVELS ONTWERPEN VOLGENS DE ZONBLOOTSTELLING

EEN INDUSTRIËLE HAL VERLICHTEN ZONDER OVERVERHITTING

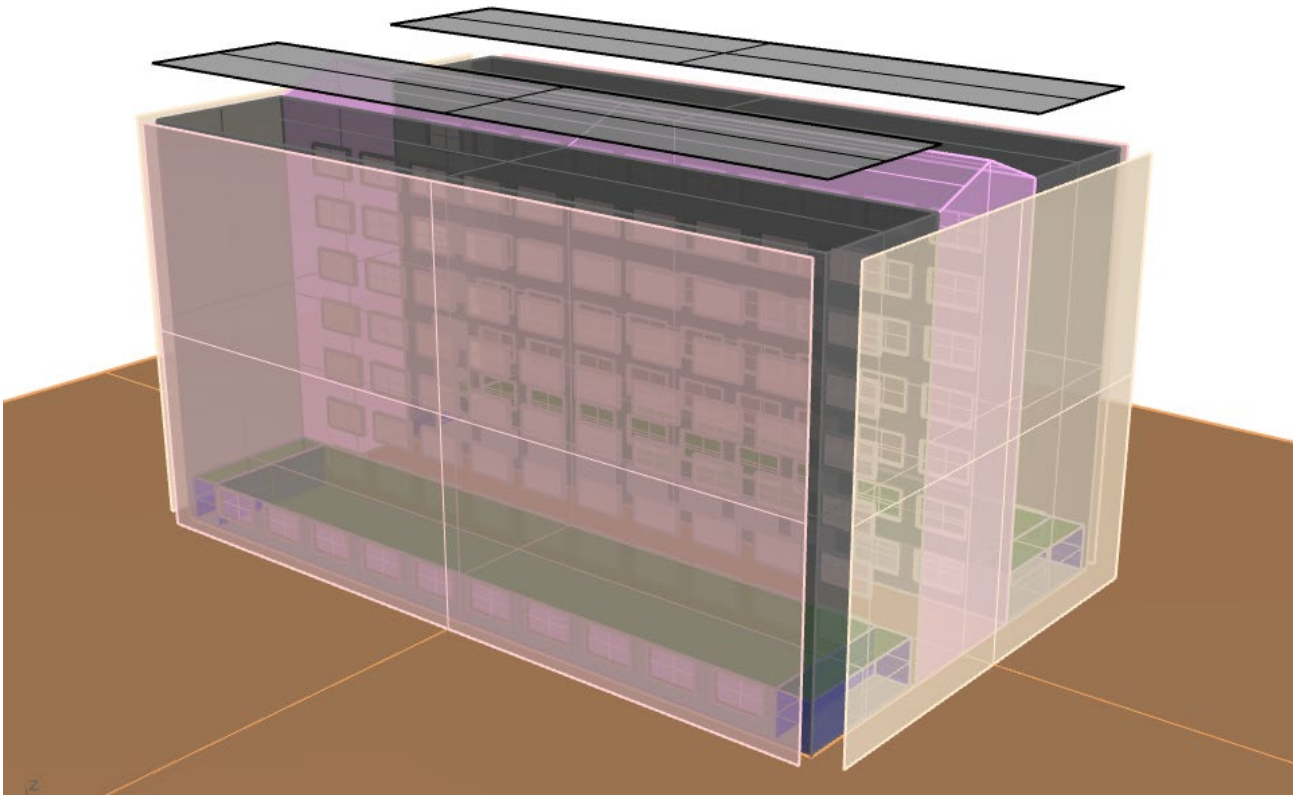
ARCHIEVEN BEWAREN ZONDER ZONBLOOTSTELLING

EEN AUDITORIUM VERLICHTEN ZONDER VERBLINDING

EEN ATRIUM ONTWERPEN MET DAGLICHTTOETREDING

- Doelstelling: optimaliseren van de daglichttoetreding in de kantoren op de benedenverdieping aan de kant van het atrium

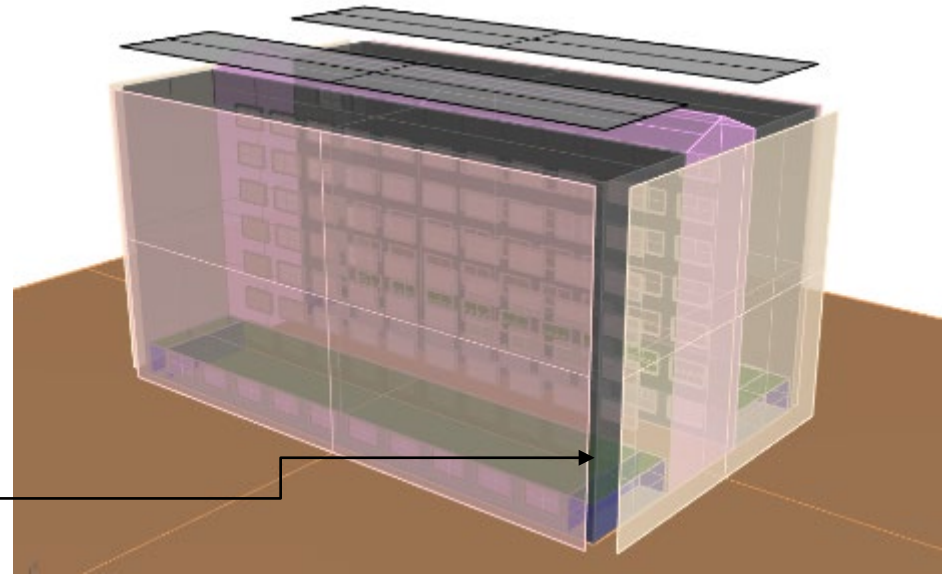
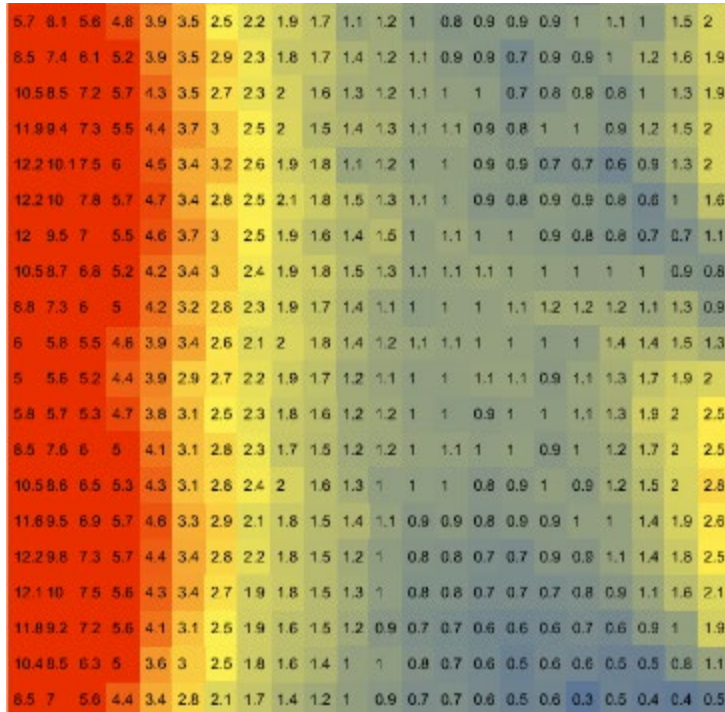
Fictief atriumproject

Model 1: basismodel

- Gemiddelde DLF: 2,6 %

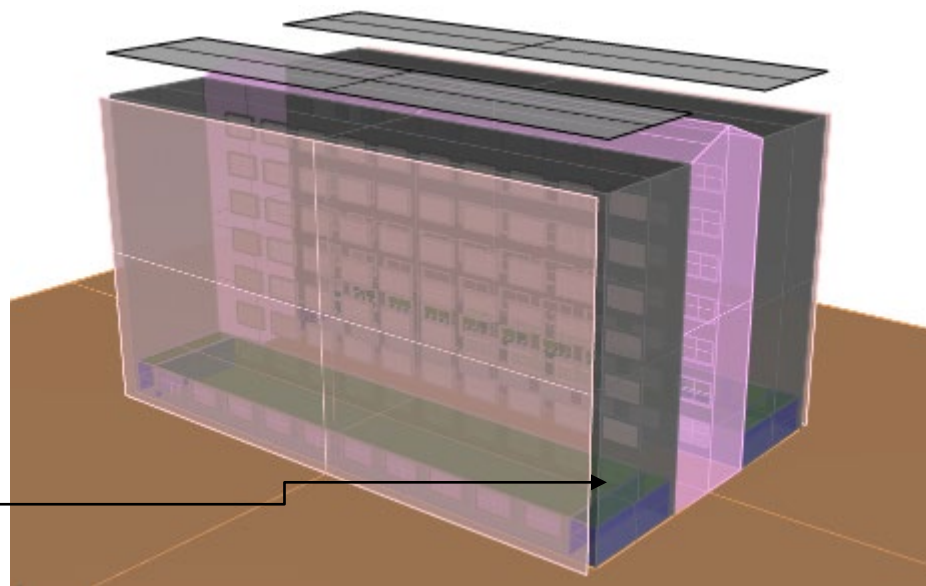
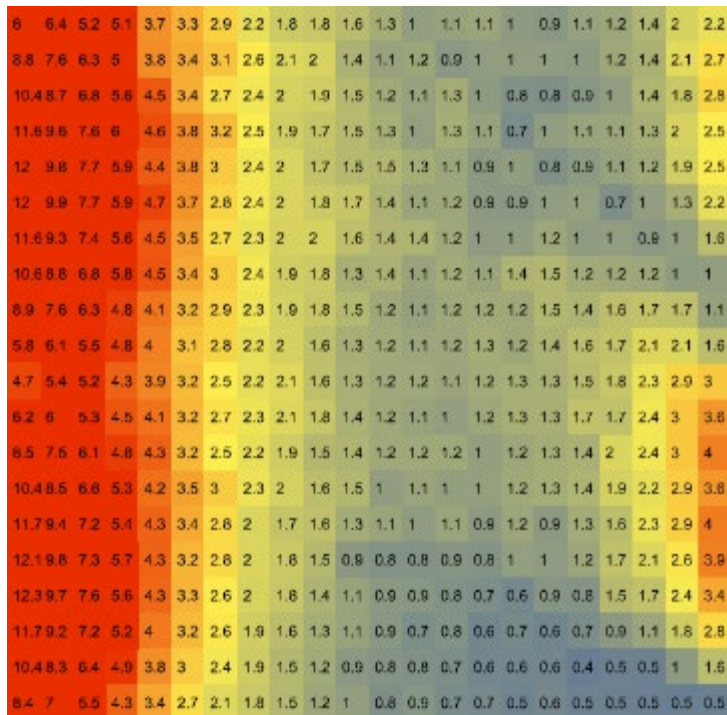

Fictief atriumproject

Model 2: zonder zijdelingse geperforeerde platen

- Gemiddelde DLF: 2,7 %

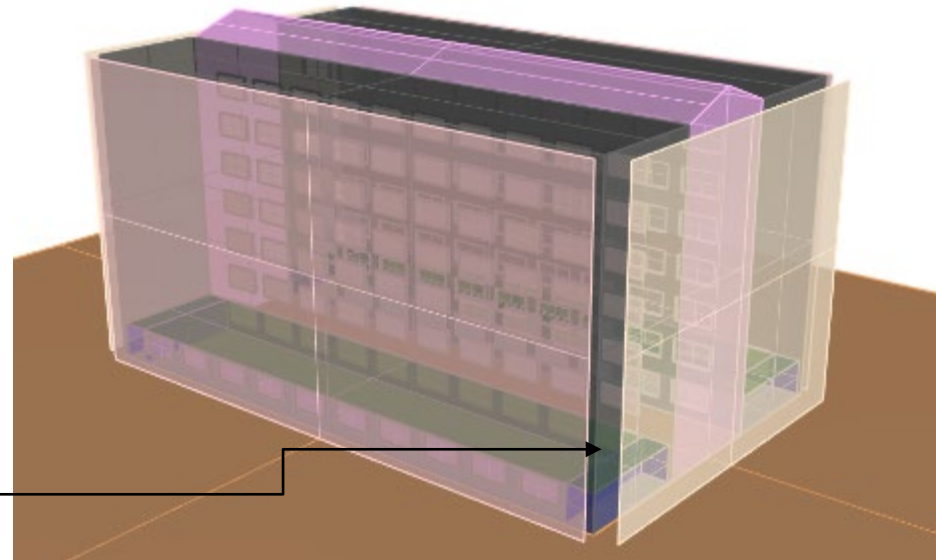
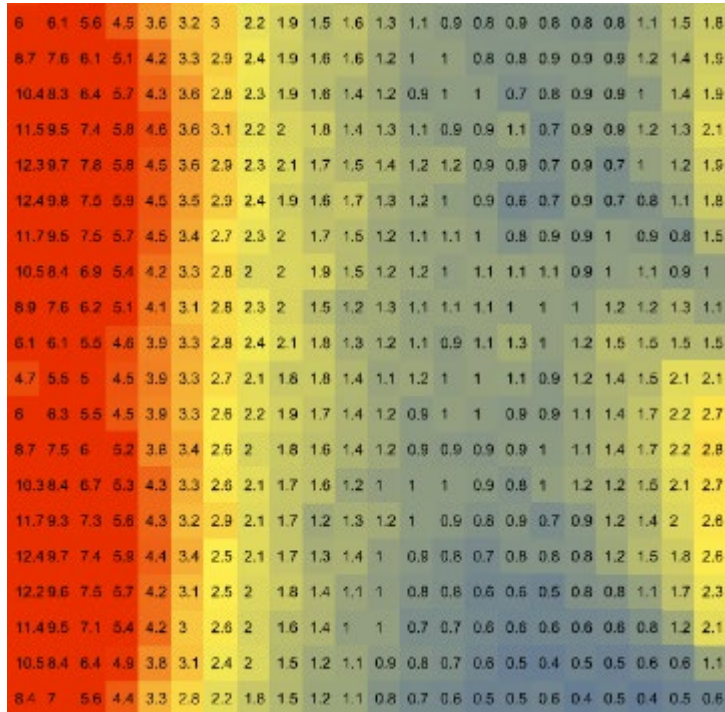

Fictief atriumproject

Model 3: zonder fotovoltaïsche panelen op het dak

- Gemiddelde DLF: 2,61 %

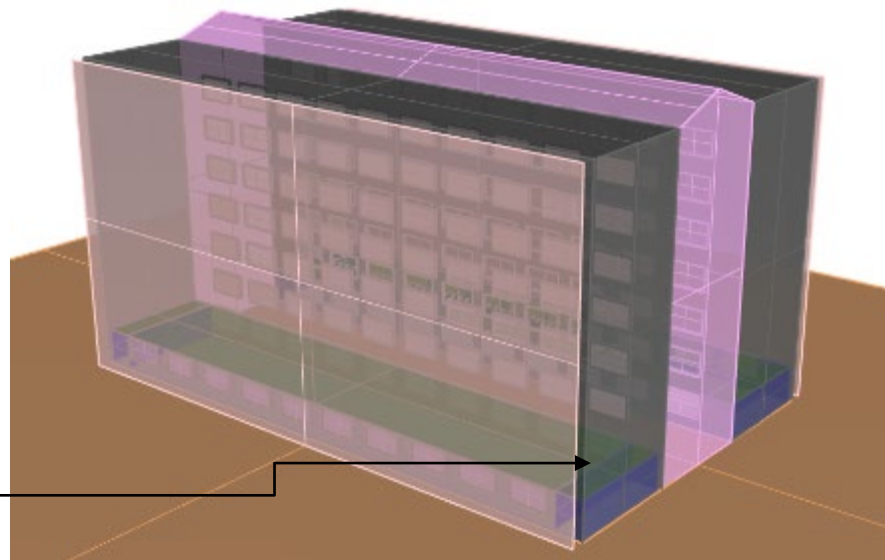
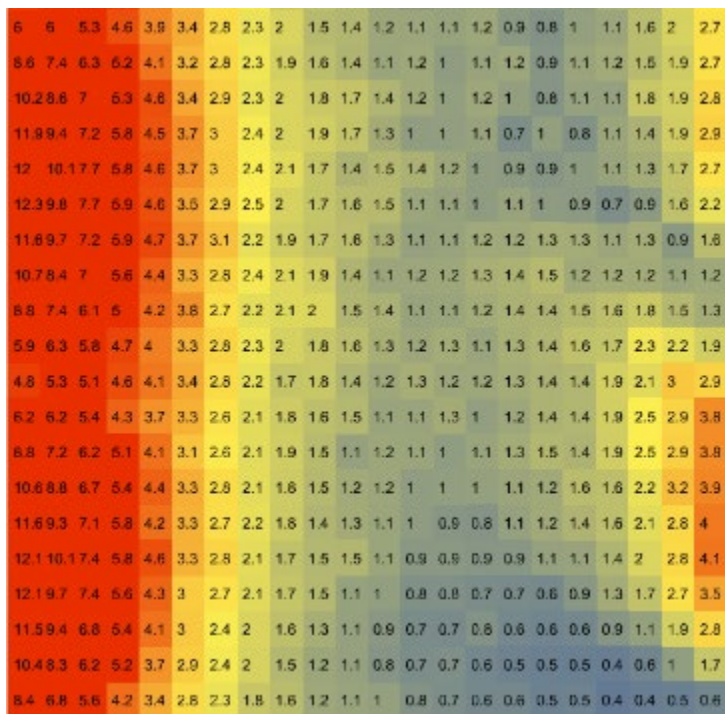
Fictief atriumproject

Model 4: zonder zijdelingse geperforeerde platen en zonder fotovoltaïsche panelen op het dak

- Gemiddelde DLF: 2,71 %

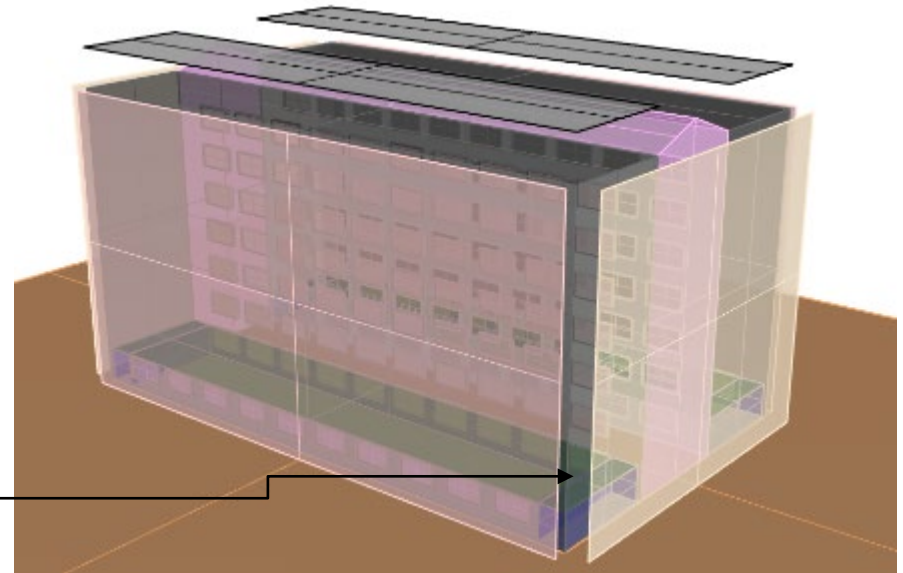
Fictief atriumproject

Model 5: wanden van het atrium met hoge reflectiecoëfficiënt (60 %)

- Gemiddelde DLF: 2,67 %

6.1	6.3	5.8	4.8	4.1	3.3	2.8	2.4	2.1	1.5	1.6	1.3	1	1	1.1	1	0.9	1.1	1.2	1.3	1.5	2.1
8.8	7.3	6.3	5.1	4.1	3.5	2.8	2.3	2	1.7	1.3	1.3	1.2	1.1	1	0.8	0.9	1	1.2	1.4	1.5	2.2
10.5	8.8	7.1	5.3	4.3	3.4	3	2.3	2.1	1.8	1.3	1.3	1.1	1	1.1	0.8	0.9	1	1	1.3	1.5	2.3
11.7	9.5	7.3	5.3	4.3	3.5	2.7	2.3	2.2	1.9	1.5	1.3	1.2	1	1	1	0.9	0.8	0.9	1.3	1.5	2.2
12.2	10.1	7.6	5.9	4.6	3.6	3	2.2	2	1.8	1.4	1.3	1.1	1.1	0.9	1	0.7	0.9	0.8	1.3	1.4	2.2
12.2	10	7.5	5.9	4.6	3.9	2.8	2.4	2	1.8	1.5	1.5	1.1	1.1	1.2	1	0.7	0.9	0.8	1	1.5	2
11.7	9.4	7.5	6	4.5	3.6	2.8	2.1	2	1.6	1.4	1.3	1.2	1.3	1.2	1.1	1.1	1.2	0.9	1	1.2	1.6
10.6	8.8	7	5.4	4.3	3.4	3	2.3	2	1.5	1.4	1.3	1.2	0.9	1	1.1	1	1.2	1.2	1.1	1.3	1
8.8	7.7	6.3	5	4.4	3.3	2.8	2.4	2	1.7	1.5	1.2	1.2	1.2	1.1	0.9	1.1	1.2	1.3	1.3	1.5	1.4
6	6	5.4	4.7	4	3	2.8	2.3	2	1.8	1.4	1.3	1.2	1.1	1	1.2	1.2	1.3	1.4	1.6	1.5	1.4
5	5.6	5.3	4.4	3.9	3.3	2.7	2.3	2	1.7	1.2	1.1	1.1	1.1	1	1.1	1.1	1.2	1.4	1.7	1.9	2.2
6	6	5.4	4.6	3.7	3	2.5	2.3	1.9	1.6	1.3	1.2	1.2	1	0.9	0.9	1.2	1.2	1.4	1.6	2.2	2.6
8.6	7.6	6.3	5	3.9	3.1	2.6	2.1	1.8	1.7	1.2	1.1	1	1	1	0.9	1.2	1.1	1.5	1.7	2.3	2.7
10.4	8.4	6.8	5.4	4.2	3.3	2.7	2.5	1.8	1.4	1.5	1.1	0.9	1	0.8	1	0.9	1.3	1.4	1.9	2.2	3
11.7	9.2	7.1	5.9	4.2	3.4	2.6	2.1	1.9	1.4	1.3	1.1	1	0.9	1	0.8	1	1.1	1.5	1.7	2	2.9
11.9	9.8	7.6	5.7	4.3	3.6	2.6	2.1	1.8	1.6	1.3	1.2	0.9	0.9	0.8	0.8	0.9	1.1	1.2	1.2	2.2	2.9
12.1	9.9	7.4	5.8	4.3	3.4	2.6	2	1.8	1.4	1.2	0.9	0.9	0.9	0.7	0.8	0.8	0.8	1.1	1.5	1.8	2.7
11.7	9.5	7.1	5.6	4.1	3.3	2.6	2	1.7	1.4	1.1	0.9	0.9	0.8	0.7	0.6	0.6	0.7	0.8	1.1	1.4	2.2
10.4	8.5	6.5	5.1	3.7	2.8	2.4	1.9	1.7	1.3	1.1	1.1	0.9	0.7	0.7	0.6	0.5	0.6	0.6	0.7	0.9	1.5
8.8	6.7	5.6	4.5	3.3	2.7	2.2	1.8	1.5	1.2	1	0.8	0.8	0.7	0.6	0.7	0.4	0.6	0.5	0.7	0.7	0.9

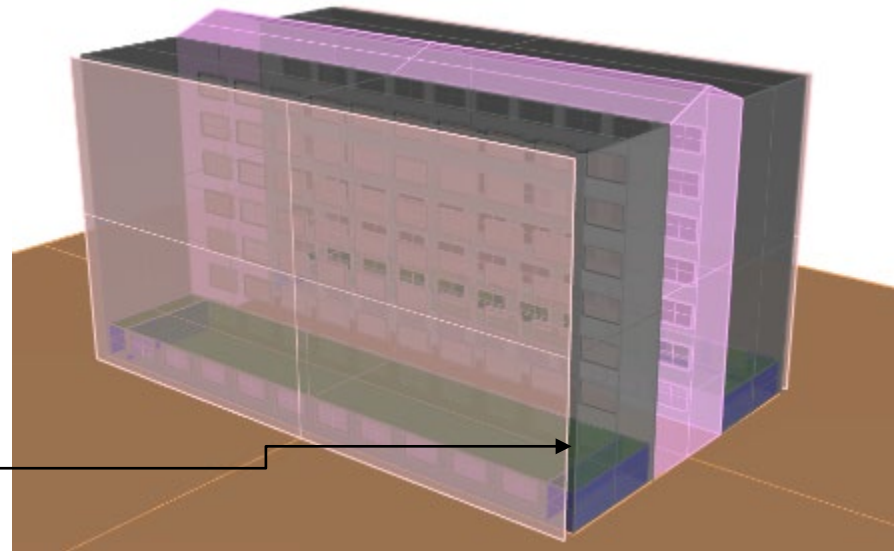
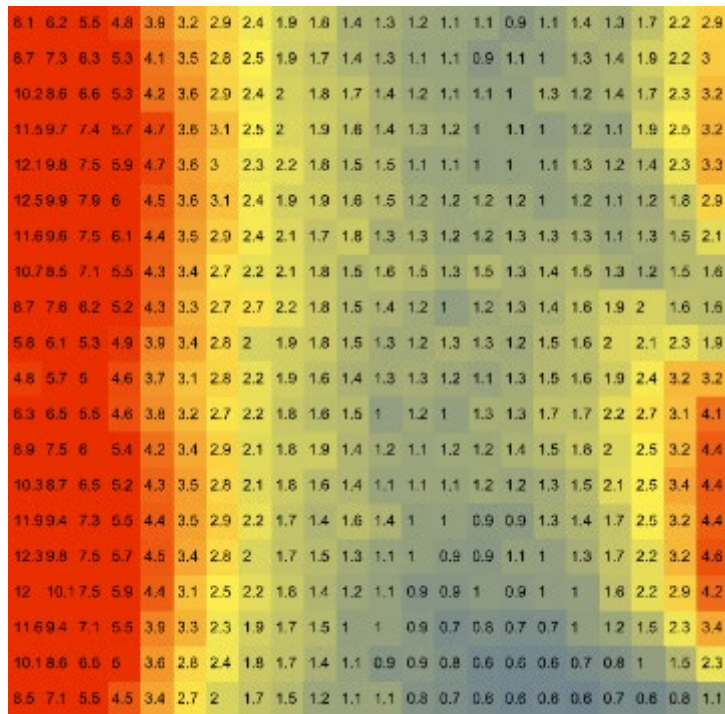

Fictief atriumproject

Model 6: wanden van het atrium met hoge reflectiecoëfficiënt (60 %), zonder geperforeerde platen en zonder fotovoltaïsche panelen

- Gemiddelde DLF: 2,8 %

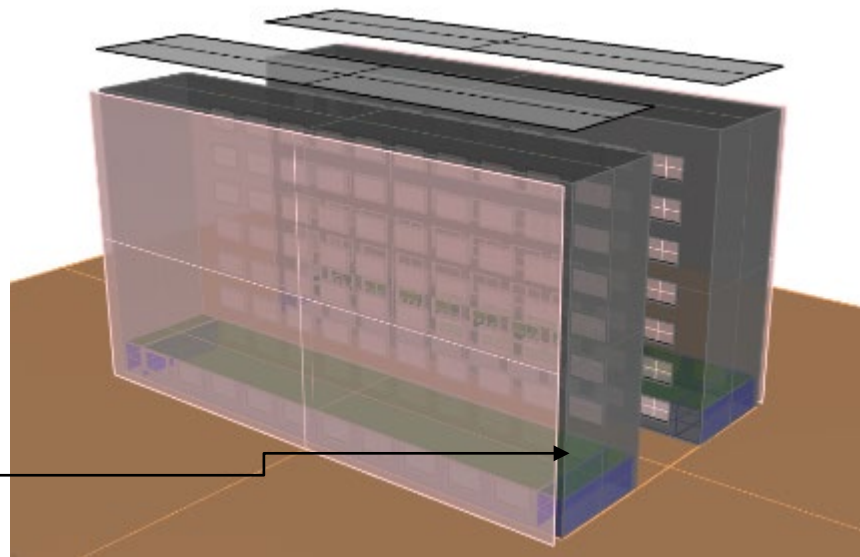
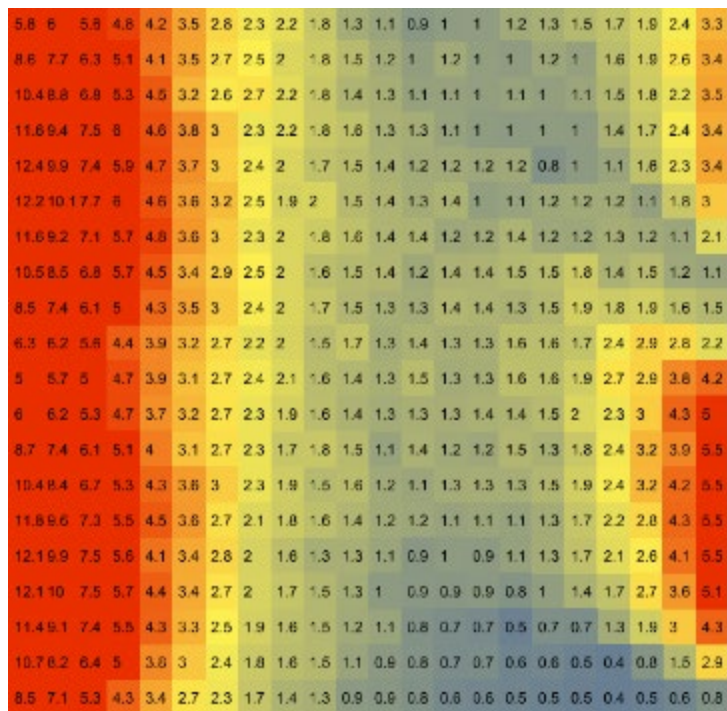
Fictief atriumproject

Model 7: zonder gesloten atrium en zijdelingse geperforeerde platen

- Gemiddelde DLF: 2,8 %

Fictief atriumproject

INLEIDING

KANTOREN DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

SHEDS DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

EEN ATRIUM ONTWERPEN MET DAGLICHTTOETREDING

**PATIËNTENKAMERS ONTWERPEN MET ZICHT OP DE
BUITENOMGEVING**

GEVELS ONTWERPEN VOLGENS DE ZONBLOOTSTELLING

EEN INDUSTRIËLE HAL VERLICHTEN ZONDER OVERVERHITTING

ARCHIEVEN BEWAREN ZONDER ZONBLOOTSTELLING

EEN AUDITORIUM VERLICHTEN ZONDER VERBLINDING

PATIËNTENKAMERS ONTWERPEN MET ZICHT OP DE BUITENOMGEVING

- Doelstelling: Een visuele verbinding met de buitenomgeving creëren zodat mensen de lokale omgeving zien, de weersveranderingen kunnen volgen en een idee hebben van het uur van de dag, om op die manier de vermoeidheid tegen te gaan die vaak door een langdurig verblijf in een patiëntenkamer ontstaat

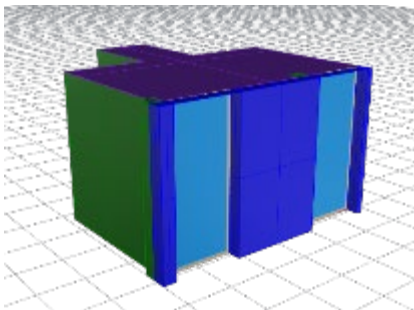

Nieuw ziekenhuis CHR Centre-Sud (Vivalia) in Houdemont (Habay)

Team: archipelago + Vecteur A

Sweco - MATRIciel - Greisch - COSEP - Green-surf - Apsis Santé

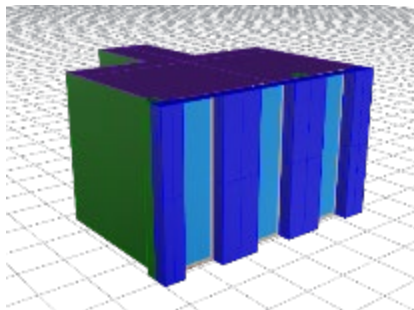
Typologieën

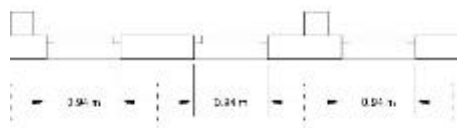
Voorstel 1

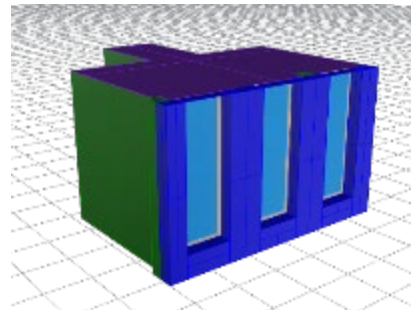
- Beglazingsratio: 56 %
- Openingsbreedte: 1,575 m
- **Zonder borstwering**

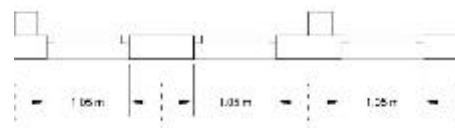
Voorstel 2

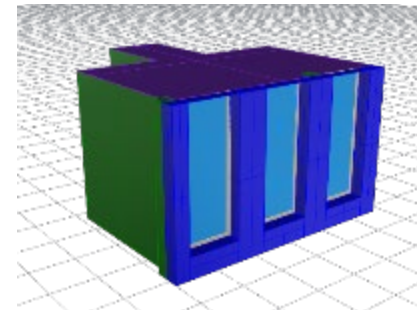
- Beglazingsratio: 50 %
- Openingsbreedte: 0,94 m
- **Zonder borstwering**

Voorstel 3

- Beglazingsratio: 50%
- Openingsbreedte: 1,05 m
- **Met borstwering (50 cm)**

Voorstel 4

- Beglazingsratio: 55 %
- Openingsbreedte: 1,2 m
- **Met borstwering (50 cm)**

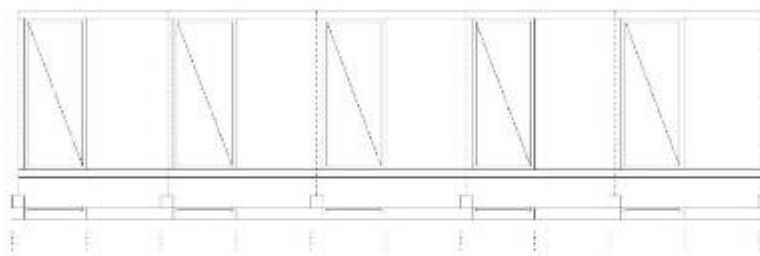
Nieuw ziekenhuis CHR Centre-Sud (Vivalia) in Houdemont (Habay)

Team: archipelago + Vecteur A

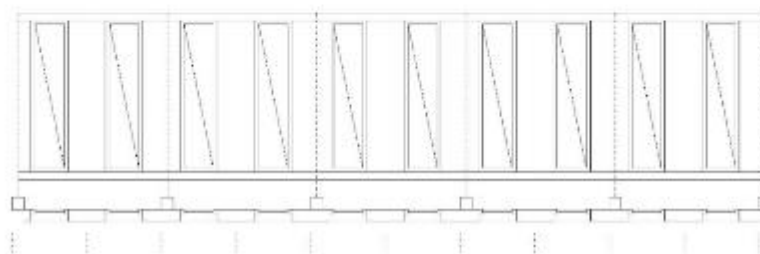
Sweco - MATRIciel - Greisch - COSEP - Green-surf - Apsis Santé

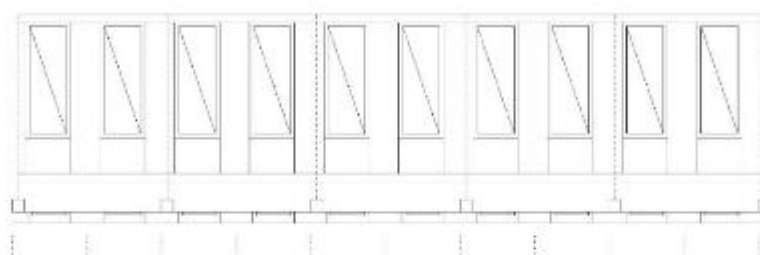
Impact op de gevel

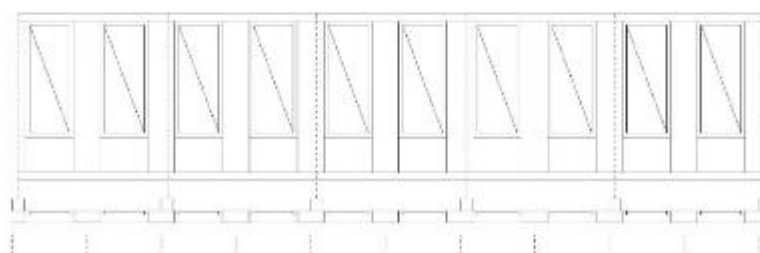
Voorstel 1

Voorstel 2

Voorstel 3

Voorstel 4

Nieuw ziekenhuis CHR Centre-
Sud (Vivalia) in Houdemont
(Habay)

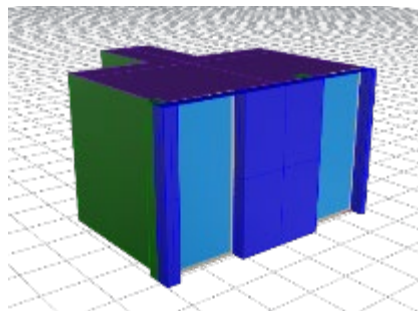
Team: archipelago +
Vecteur A

Sweco - MATRIciel - Greisch -
COSEP - Green-surf - Apsis
Santé

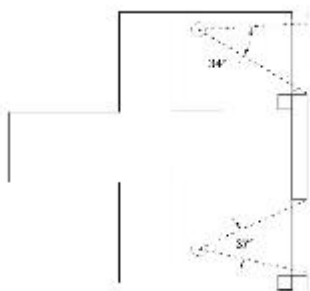

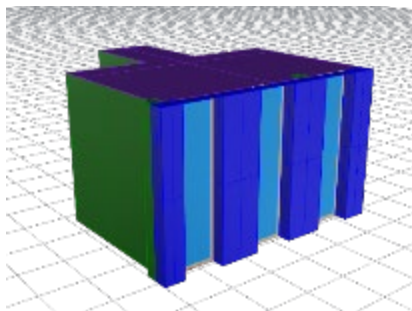
Zicht op de buitenomgeving

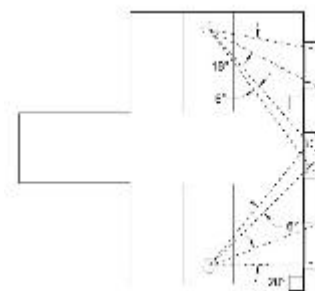
Voorstel 1

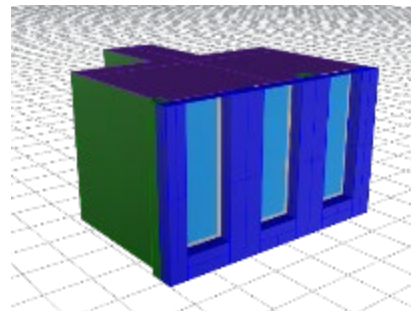
Max. horizontale hoek: 34° - 37°

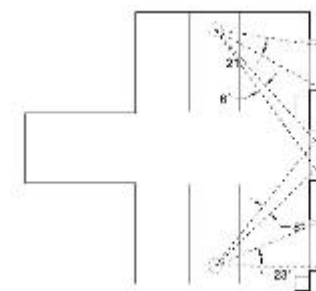
Voorstel 2

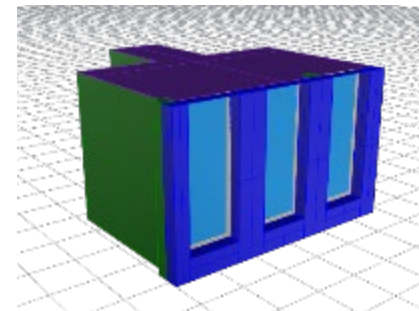
Max. horizontale hoek: 18°-20°

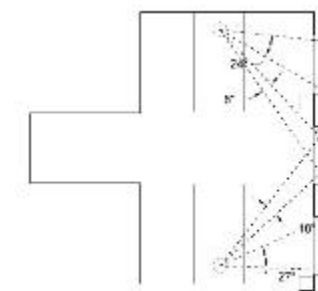
Voorstel 3

Max. horizontale hoek: 21°-23°

Voorstel 4

Max. horizontale hoek: 24°-27°

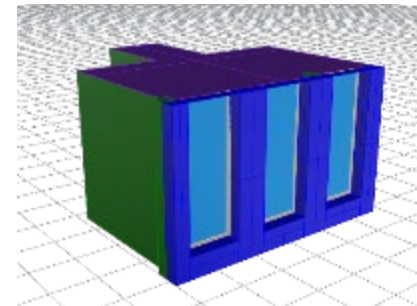
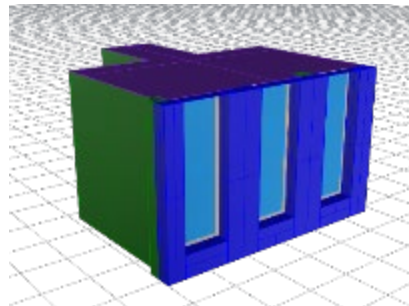
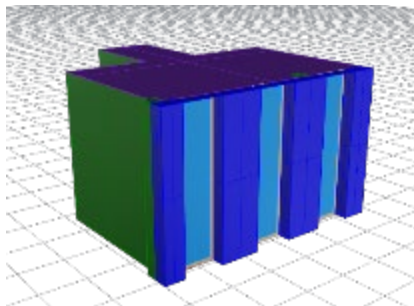
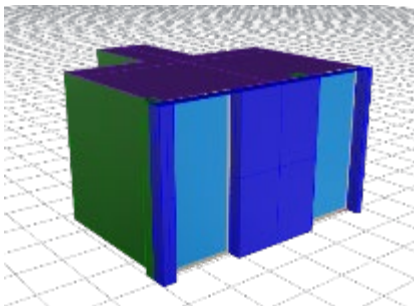
Nieuw ziekenhuis CHR Centre-Sud (Vivalia) in Houdemont (Habay)

Team: archipelago + Vecteur A

Sweco - MATRIciel - Greisch - COSEP - Green-surf - Apsis Santé

Becijferde vergelijking van het visuele comfort

#	Model	Gem. DLF	DLF hoofdeinde		Gem. DLA	DLA hoofdeinde		Max. horizontale hoek	
			Bed 01	Bed 02		Bed 01	Bed 02	Bed 01	Bed 02
1	2 ramen	4,41 %	4,5 %	4,5 %	59,8 %	71 %	69 %	34°	37°
2	3 ramen zonder borstwering	3,49 %	2,9 %	3,1 %	54,78 %	59 %	58 %	18°	20°
3	3 ramen met borstwering	4,02 %	3,2 %	3,8 %	58,72 %	63 %	65 %	21°	23°
4	3 ramen met borstwering	4,85 %	4,1 %	4,8 %	64,20 %	69 %	68 %	24°	27°

Nieuw ziekenhuis CHR Centre-Sud (Vivalia) in Houdemont (Habay)

Team: archipelago + Vecteur A

Sweco - MATRIciel - Greisch - COSEP - Green-surf - Apsis Santé

INLEIDING

KANTOREN DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

SHEDS DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

EEN ATRIUM ONTWERPEN MET DAGLICHTTOETREDING

PATIËNTENKAMERS ONTWERPEN MET ZICHT OP DE
BUITENOMGEVING

GEVELS ONTWERPEN VOLGENS DE ZONBLOOTSTELLING

EEN INDUSTRIËLE HAL VERLICHTEN ZONDER OVERVERHITTING

ARCHIEVEN BEWAREN ZONDER ZONBLOOTSTELLING

EEN AUDITORIUM VERLICHTEN ZONDER VERBLINDING

GEVELS ONTWERPEN VOLGENS DE ZONBLOOTSTELLING

- Doelstelling: de jaarbalans van de warmte- en koudebehoeften in evenwicht brengen voor de valorisatie van een geothermische hernieuwbare energiebron

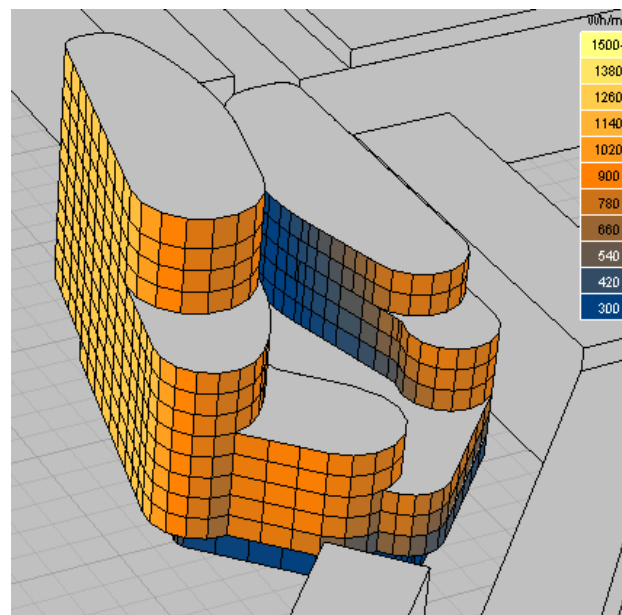
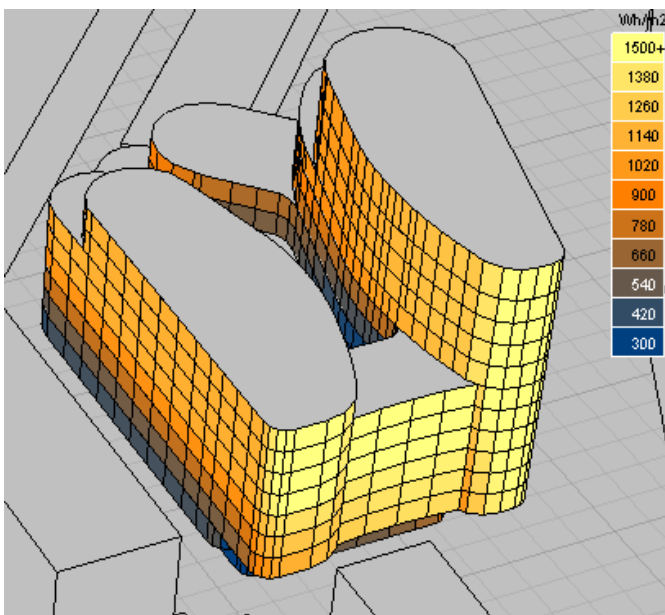
Wilfried Martens Gebouw van het Europees Parlement door Atenor in Brussel
Team: Jaspers-Eyers Architects
Besix – TPF – MATRIciel

Discretisatie van de gevels volgens hun oriëntatie en de obstakels in de omgeving om gedifferentieerde openingen rond het gebouw te voorzien

Methodologie

- Berekening van de jaarlijkse bestraling van elke gevelmodule

Wilfried Martens Gebouw van het Europees Parlement door Atenor in Brussel

Team: Jaspers-Eyers Architects

Besix – TPF – MATRIciel

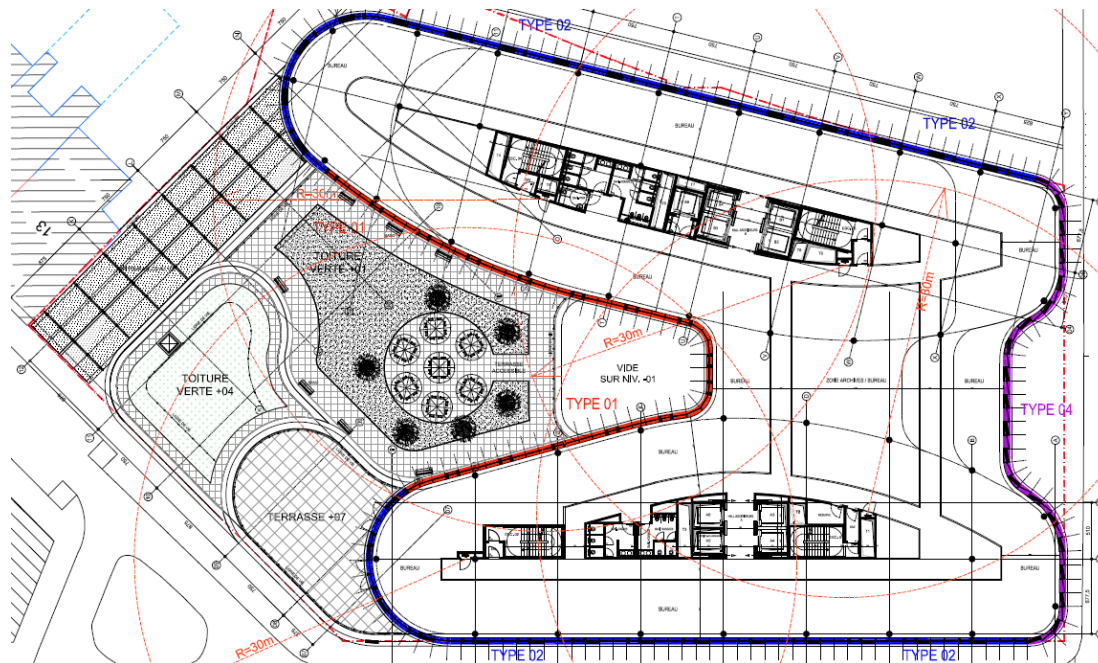

GEVELS ONTWERPEN VOLGENS DE ZONBLOOTSTELLING

Discretisatie van de gevels volgens hun oriëntatie en de obstakels in de omgeving om gedifferentieerde openingen rond het gebouw te voorzien

► Methodologie

- Berekening van de jaarlijkse bestraling van elke gevelmodule
- Groepering van de modules met identieke behoeften (volgens de bestraling) in 4 geveltypologieën

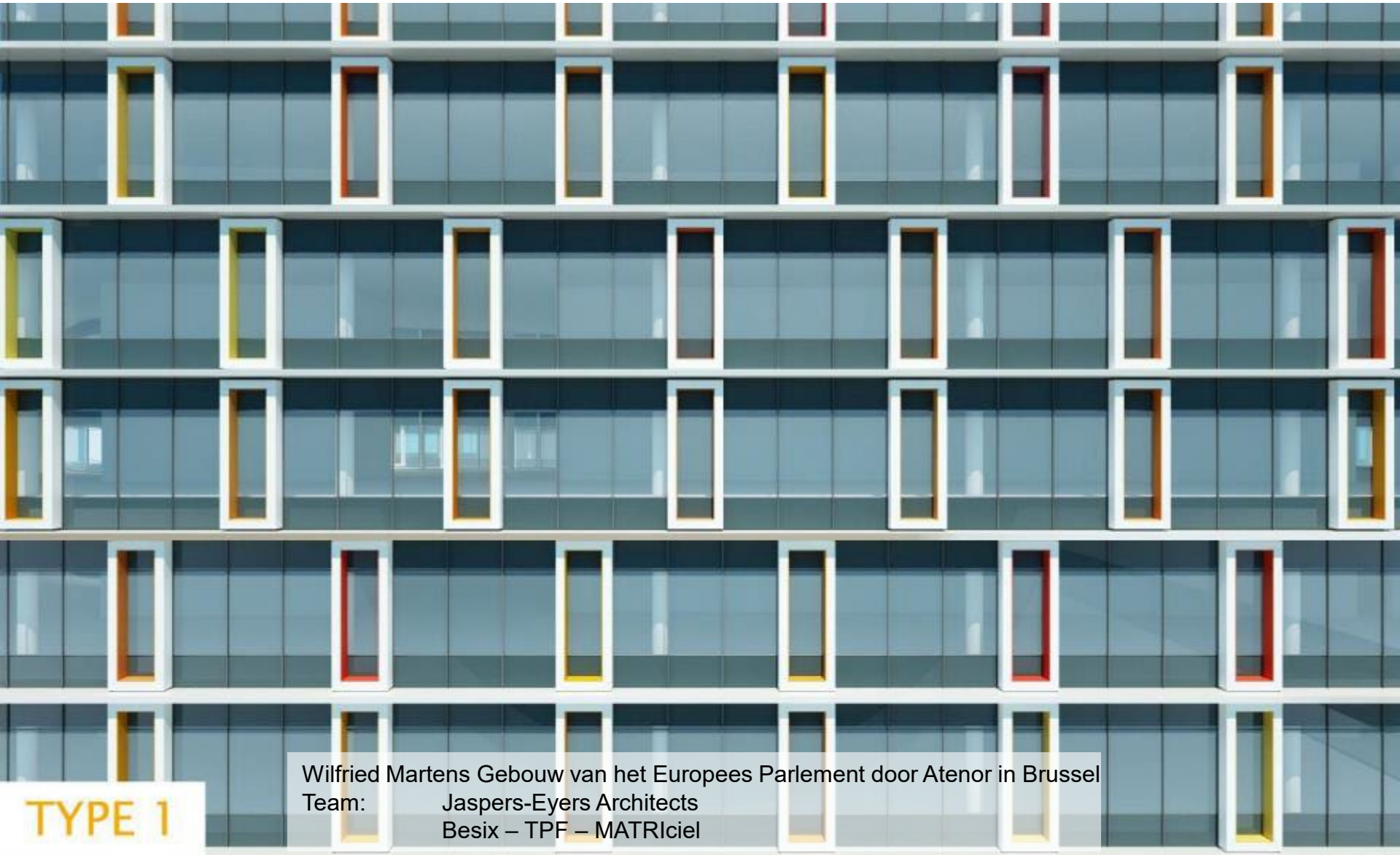

Discretisatie van de gevels volgens hun oriëntatie en de obstakels in de omgeving om gedifferentieerde openingen rond het gebouw te voorzien

► Methodologie

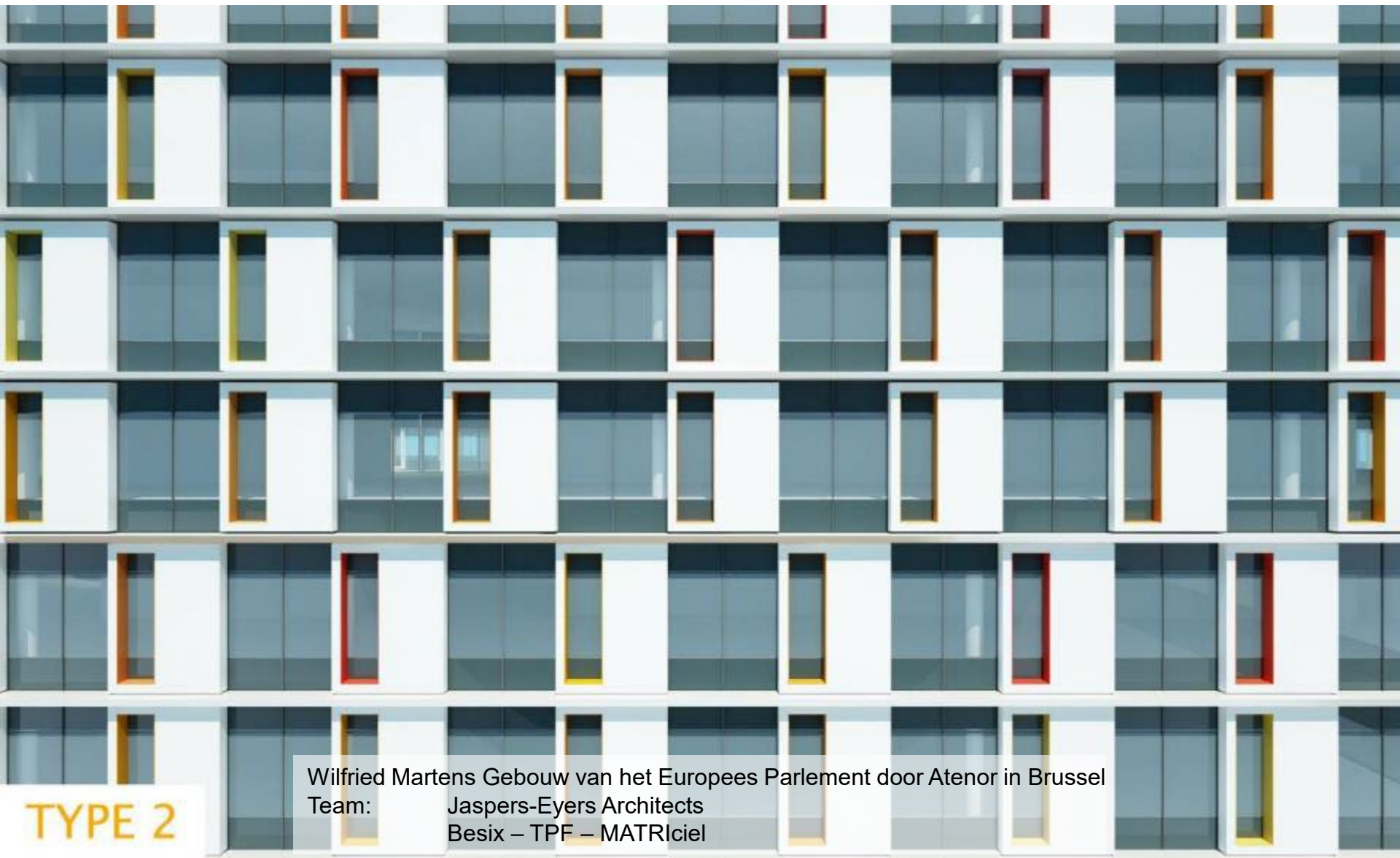
- Berekening van de jaarlijkse bestraling van elke gevelmodule
- Groepering van de modules met identieke behoeften (volgens de bestraling) in 4 geveltypologieën
- Simulatie van de kwaliteit van het daglicht en berekening van de daglichtautonomie
- Definitie van de ideale "percentage beglazing x LT"-coëfficiënt voor elke geveltypologie (= zone met identieke behoeften)
- Definitie van de ideale raamvorm wat het daglicht betreft, al dan niet met lichtdichte penanten
- Optimalisatie van het comfort door een dynamische thermische simulatie op basis van de resultaten van de berekeningen van de jaarlijkse bestraling en de daglichtautonomie

TYPE 1

Wilfried Martens Gebouw van het Europees Parlement door Atenor in Brussel
Team: Jaspers-Eyers Architects
Besix – TPF – MATRIciel

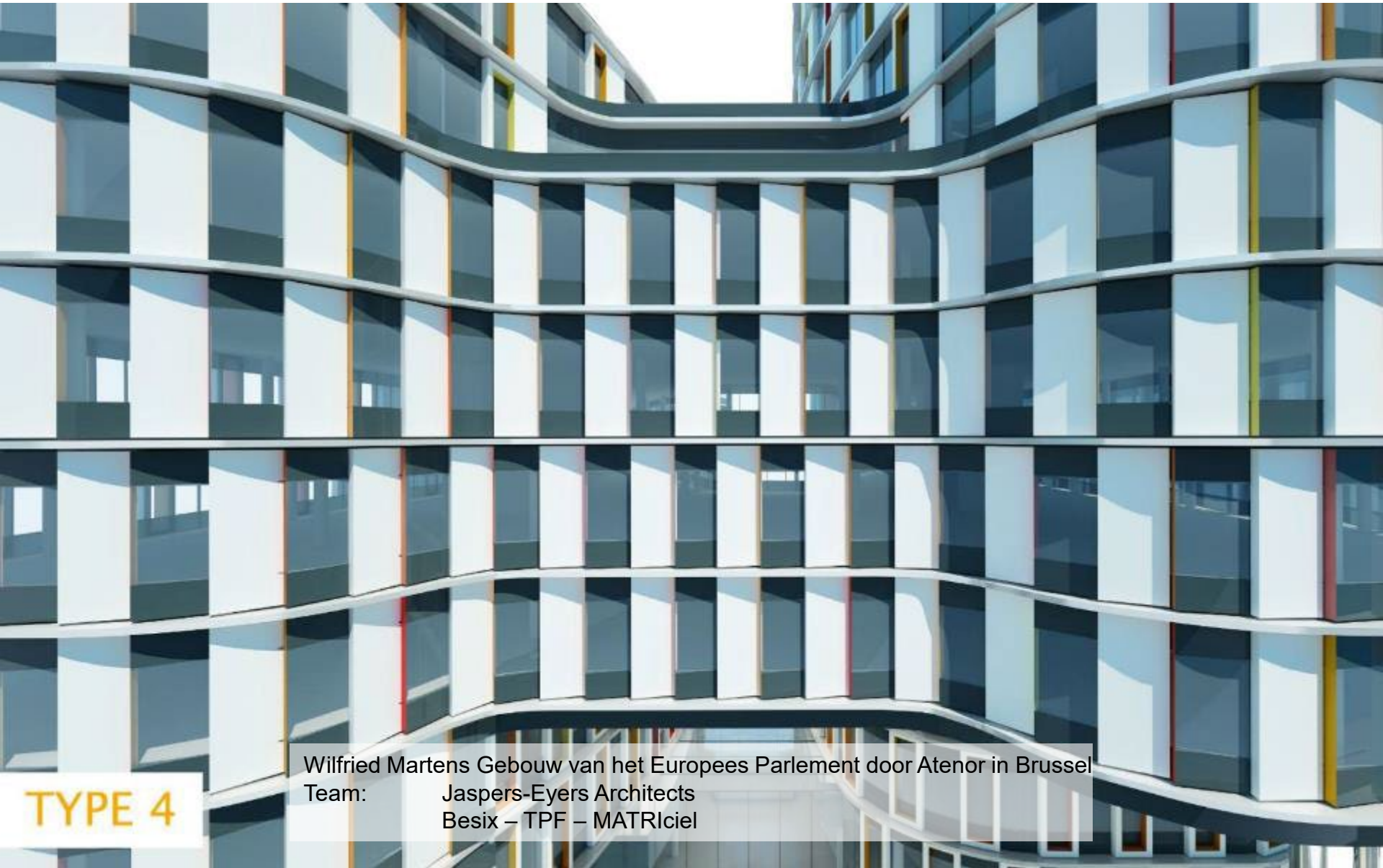

Wilfried Martens Gebouw van het Europees Parlement door Atenor in Brussel

Team: Jaspers-Eyers Architects
Besix – TPF – MATRIciel

TYPE 2

Wilfried Martens Gebouw van het Europees Parlement door Atenor in Brussel

Team: Jaspers-Eyers Architects
Besix – TPF – MATRIciel

TYPE 4

INLEIDING

KANTOREN DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

SHEDS DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

EEN ATRIUM ONTWERPEN MET DAGLICHTTOETREDING

PATIËNTENKAMERS ONTWERPEN MET ZICHT OP DE
BUITENOMGEVING

GEVELS ONTWERPEN VOLGENS DE ZONBLOOTSTELLING

EEN INDUSTRIËLE HAL VERLICHTEN ZONDER OVERVERHITTING

ARCHIEVEN BEWAREN ZONDER ZONBLOOTSTELLING

EEN AUDITORIUM VERLICHTEN ZONDER VERBLINDING

EEN INDUSTRIËLE HAL VERLICHTEN ZONDER OVERVERHITTING

- Doelstelling: zorgen voor het vereiste visuele comfort voor precisiebewerkingen, met beperking van de zonnewinsten

Industriële hal voor het bedrijf Capaul (bewerking van mechanische componenten) in Eupen

Team: Manfred Lerho

EEN INDUSTRIËLE HAL VERLICHTEN ZONDER OVERVERHITTING

- Oude hal met lichtkoepels uit polycarbonaat met lage LT

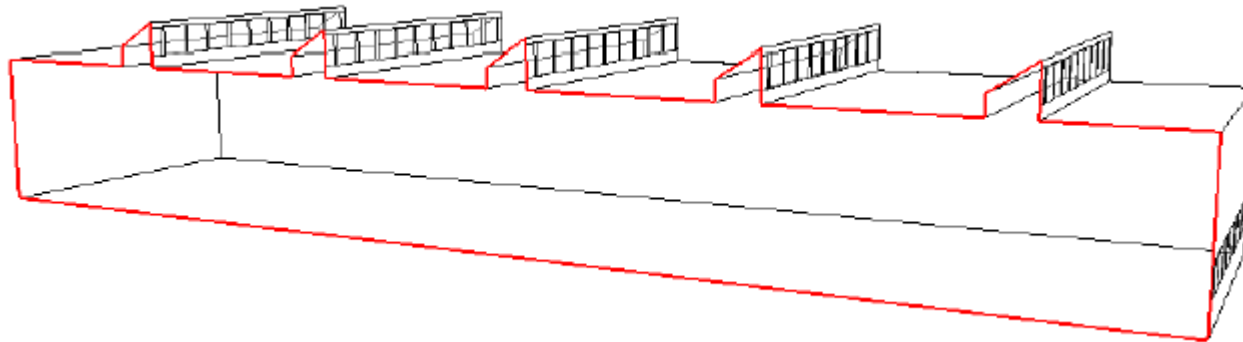

Industriële hal voor het bedrijf Capaul (bewerking van mechanische componenten) in Eupen

Team: Manfred Lerho
Louis Ryelandt Engineering – MATRIciel

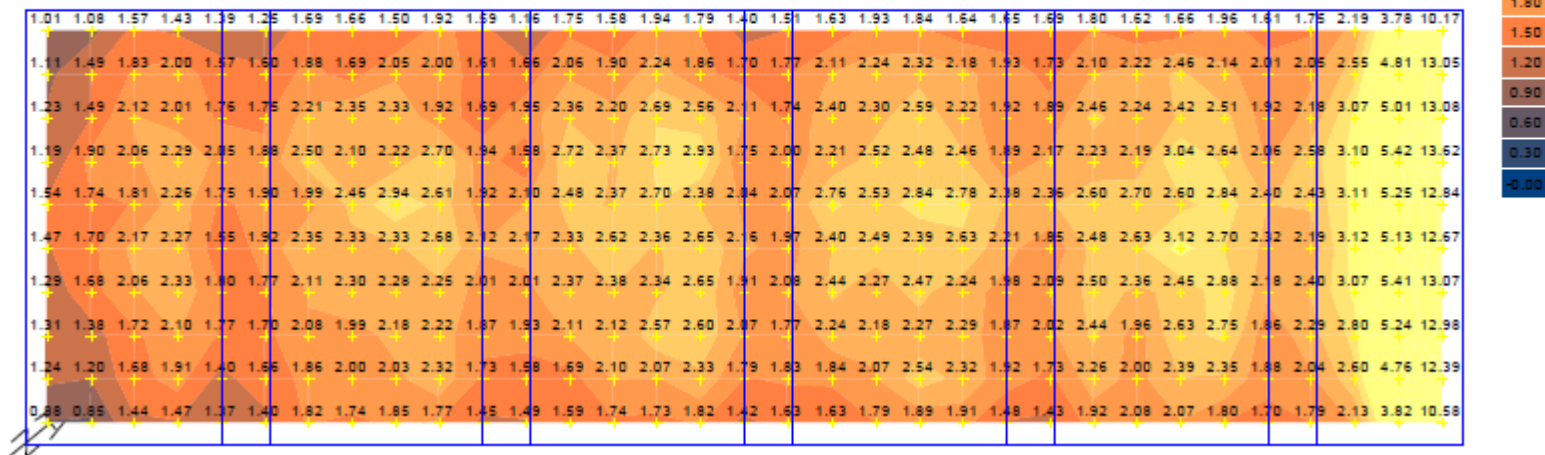
EEN INDUSTRIËLE HAL VERLICHTEN ZONDER OVERVERHITTING

- Oriëntatie van de openingen op het noordoosten en optimalisatie door een digitale simulatie van de daglichtfactor en de daglichtautonomie

Analysis Grid

Daylight factor
Contour Range: 0.00 - 3.00 %
In Steps of: 0.30 %
© ECOTECT v5

EEN INDUSTRIËLE HAL VERLICHTEN ZONDER OVERVERHITTING

Industriële hal voor het bedrijf Capaul (bewerking van mechanische componenten) in Eupen
Team: Manfred Lerho
Louis Ryelandt Engineering – MATRIciel

INLEIDING

KANTOREN DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

SHEDS DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

EEN ATRIUM ONTWERPEN MET DAGLICHTTOETREDING

PATIËNTENKAMERS ONTWERPEN MET ZICHT OP DE
BUITENOMGEVING

GEVELS ONTWERPEN VOLGENS DE ZONBLOOTSTELLING

EEN INDUSTRIËLE HAL VERLICHTEN ZONDER OVERVERHITTING

ARCHIEVEN BEWAREN ZONDER ZONBLOOTSTELLING

EEN AUDITORIUM VERLICHTEN ZONDER VERBLINDING

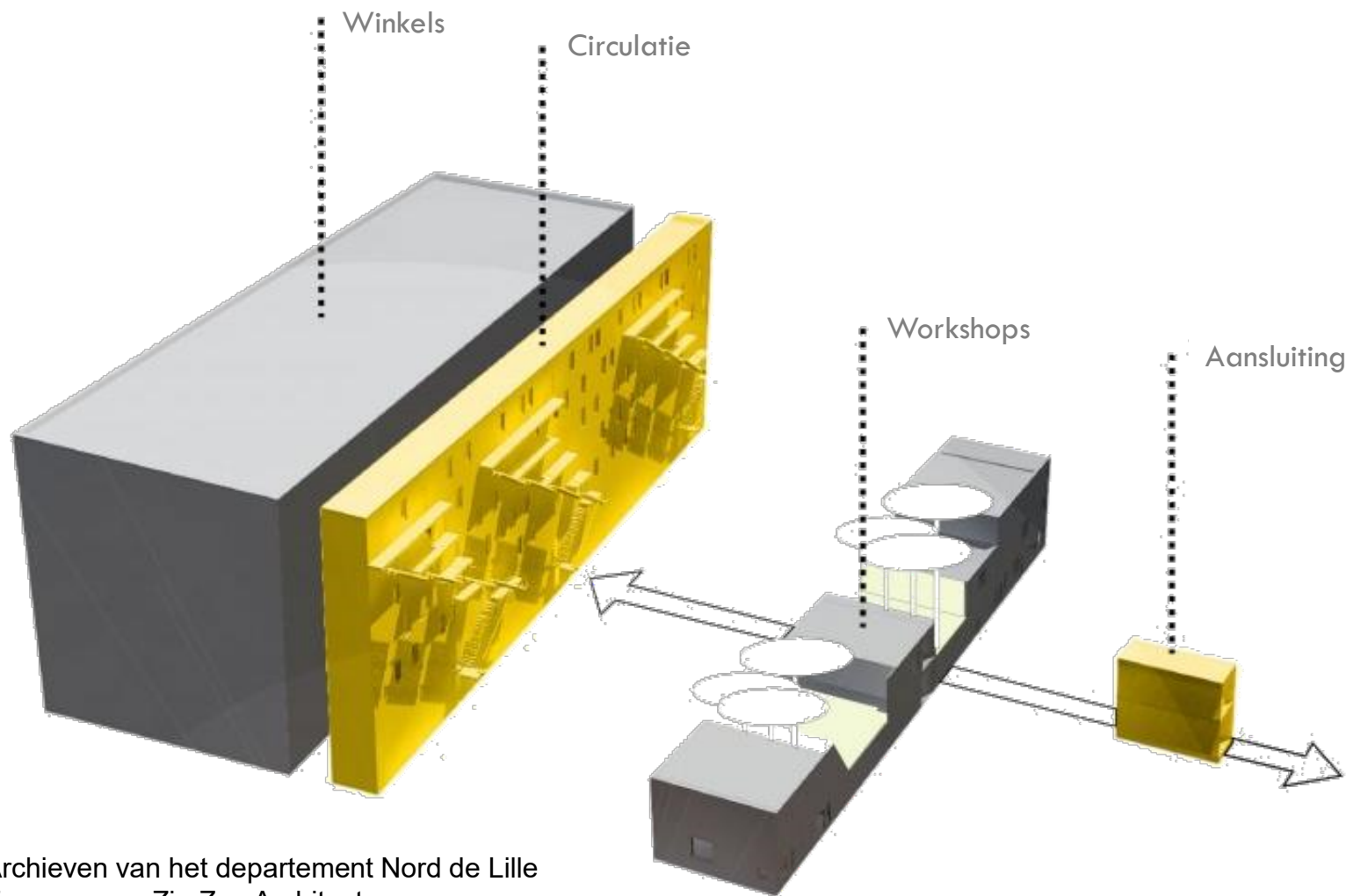

ARCHIEVEN BEWAREN ZONDER ZONBLOOTSTELLING

- Doelstelling: blootstelling van de archieven aan zonnestralen vermijden en rekening houden met de strikte hygrothermische eisen die voor de bewaring van archieven gelden

ARCHIEVEN BEWAREN ZONDER ZONBLOOTSTELLING

Archieven van het departement Nord de Lille

Team:

Zig Zag Architecture

Norpac – Betom – MATRIciel

Hoewel de ateliers en de circulatieruimten op de buitenomgeving gericht zijn, ...

Archieven van het departement Nord de Lille
Team: Zig Zag Architecture
Norpac – Betom – MATRIciel

... blijven de archiefruimten veilig afgeschermd!

Archieven van het departement Nord de Lille
Team: Zig Zag Architecture
Norpac – Betom – MATRIciel

INLEIDING

KANTOREN DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

SHEDS DIMENSIONEREN MET DAGLICHTTOETREDING

EEN ATRIUM ONTWERPEN MET DAGLICHTTOETREDING

PATIËNTENKAMERS ONTWERPEN MET ZICHT OP DE
BUITENOMGEVING

GEVELS ONTWERPEN VOLGENS DE ZONBLOOTSTELLING

EEN INDUSTRIËLE HAL VERLICHTEN ZONDER OVERVERHITTING

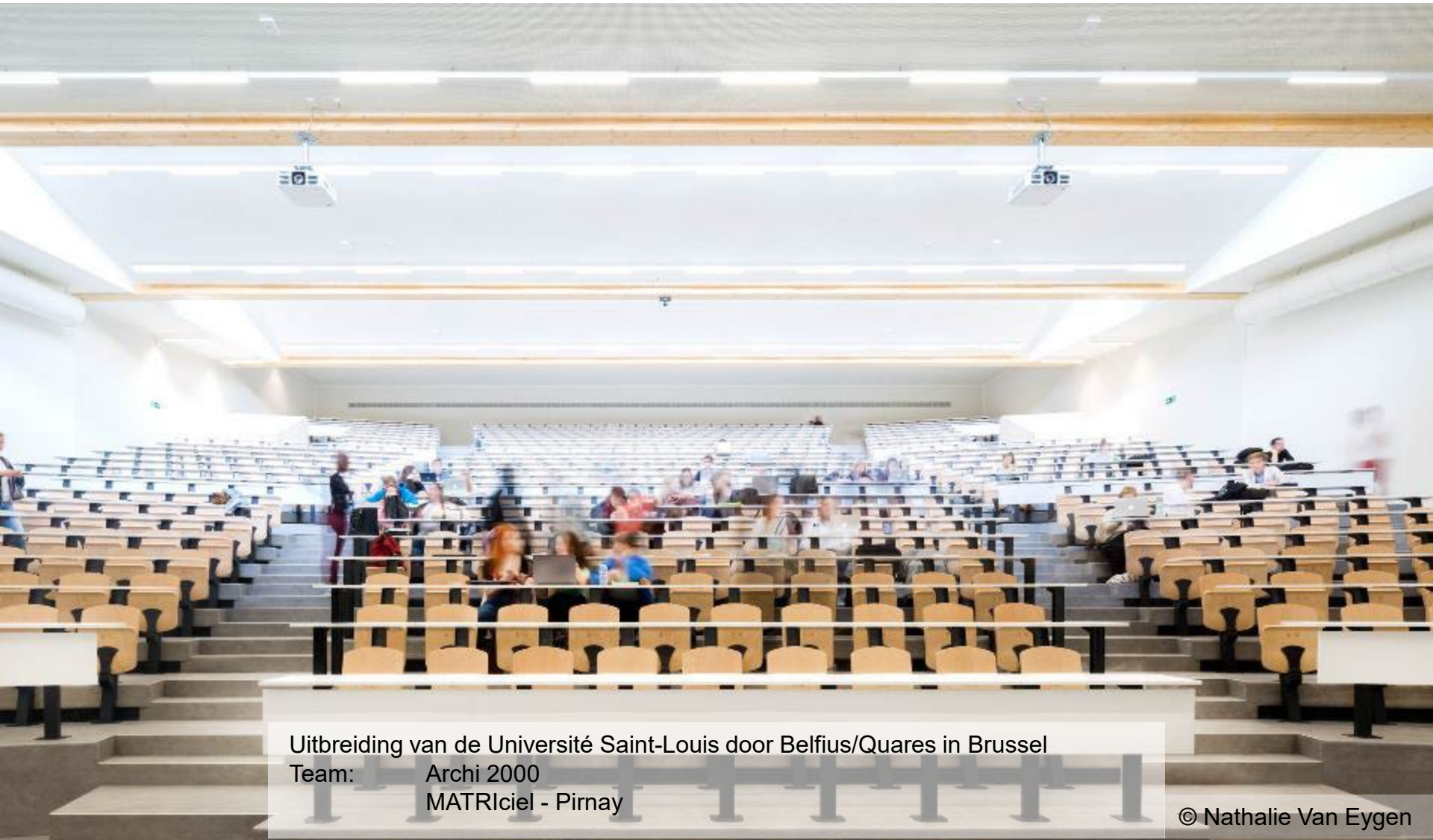
ARCHIEVEN BEWAREN ZONDER ZONBLOOTSTELLING

EEN AUDITORIUM VERLICHTEN ZONDER VERBLINDING

EEN AUDITORIUM VERLICHTEN ZONDER VERBLINDING

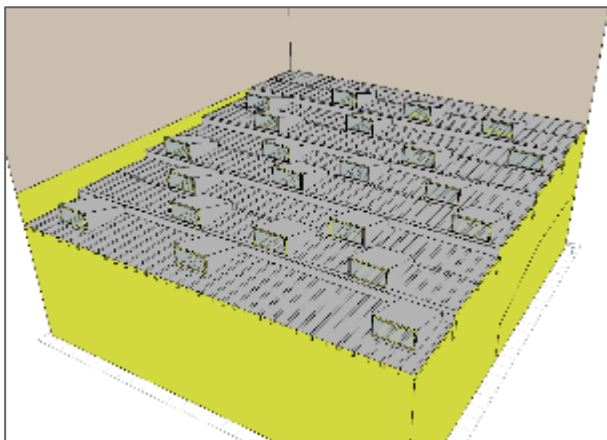
Uitbreiding van de Universiteit Saint-Louis door Belfius/Quares in Brussel

Team: Archi 2000

MATRIciel - Pirnay

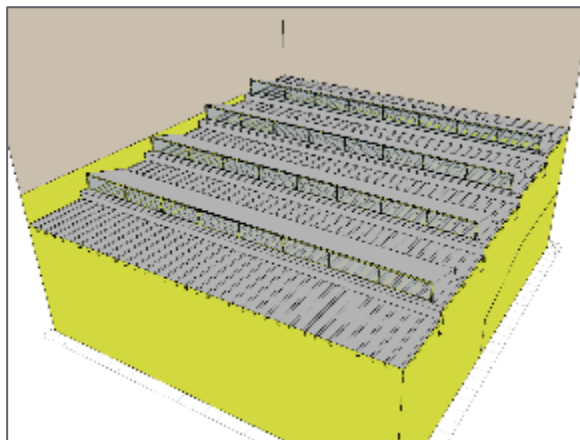
EEN AUDITORIUM VERLICHTEN ZONDER VERBLINDING

- Optimalisatie van de dakopeningen door een digitale simulatie om het verwachte visuele comfort te bereiken

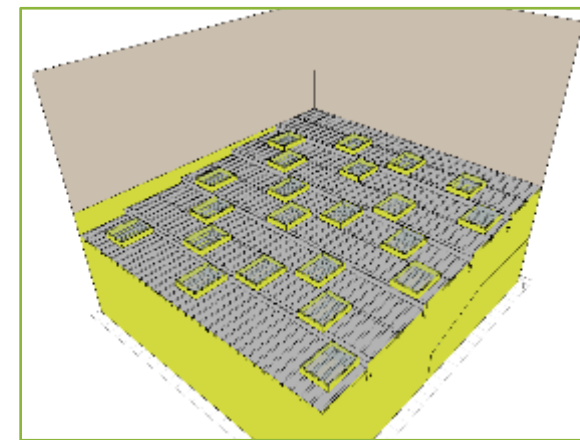
Voorstel 1

- Beglaasde oppervlakte: 67,7 m²

Voorstel 2

- Beglaasde oppervlakte: 95,3 m²

Voorstel 3

- Beglaasde oppervlakte: 124 m²

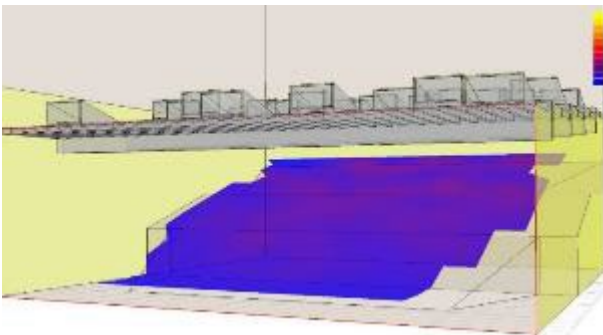
Uitbreiding van de Universiteit Saint-Louis door Belfius/Quares in Brussel

Team: Archi 2000
MATRIciel - Pirnay

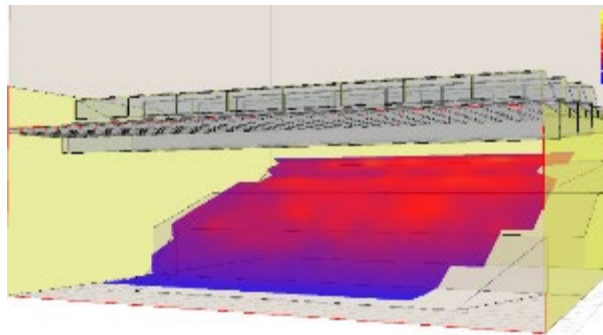
EEN AUDITORIUM VERLICHTEN ZONDER VERBLINDING

- Optimalisatie van de dakopeningen door een digitale simulatie om het verwachte visuele comfort te bereiken

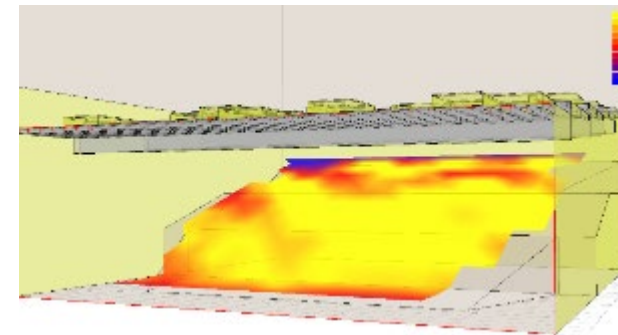
Voorstel 1

- Gemiddelde DLF: 0,58 %
- Gemiddelde DLA: 18,74 %
- Verblindingsrisico: geen

Voorstel 2

- Gemiddelde DLF: 1,53 %
- Gemiddelde DLA: 48,10 %
- Verblindingsrisico: geen

Voorstel 3

- Gemiddelde DLF: 4,20 %
- Gemiddelde DLA: 54,11 %
- Verblindingsrisico: hoog

Uitbreiding van de Universiteit Saint-Louis door Belfius/Quares in Brussel

Team:

Archi 2000

MATRIciel - Pirnay

EEN AUDITORIUM VERLICHTEN ZONDER VERBLINDING

- Geselecteerde oplossing: doorlopende sheds over de volledige breedte van het auditorium met aanvullende kunstverlichting voor de zone van het bord

Uitbreiding van de Universiteit Saint-Louis door Belfius/Quares in Brussel

Team: Archi 2000
MATRIciel - Pirnay

Gids Duurzame Gebouwen

www.gidsduurzamegebouwen.brussels

- ▶ Thema Welzijn, comfort en gezondheid
[Dossier | Zorgen voor visueel comfort dankzij natuurlijk licht](#)
- ▶ Thema Energie
[Dossier | Optimaal gebruik van kunstlicht](#)

Websites

- ▶ Energie+

www.energieplus-lesite.be

Gerealiseerd door de onderzoekscel Architecture et Climat, Faculté d'architecture, d'ingénierie architecturale, d'urbanisme (LOCI), Université catholique de Louvain (België), met de steun van de Waalse overheidsdienst (SPW) - DGO4

- ▶ L'éclairage naturel des bâtiments

<http://www-energie.arch.ucl.ac.be/eclairage/accueil.htm>

Gerealiseerd door de onderzoekscel Architecture et Climat, Faculté d'architecture, d'ingénierie architecturale, d'urbanisme (LOCI), Université catholique de Louvain (België)

- ▶ Code van goede praktijk voor Binnenverlichting

http://www.ibe-biv.be/media/pdf/IBE-BIV_Code_de_bonne_pratique_12464_1_FR_2007.pdf

Gerealiseerd door het Belgisch Instituut voor Verlichtingskunde (BIV-IBE)

Artikelen

- ▶ NBN EN 17037
Daglicht in gebouwen
- ▶ NBN EN 12464-1
Licht en verlichting – Werkplekverlichting – Deel 1: Werkplekken binnen

- Daglichttoetreding beïnvloedt het architecturale ontwerp

*De
muziekles*
(Vermeer,
1662-1665)

"A room is not a room without natural light"

Louis Kahn

Sporthal, Helsinki University of Technology, Otaniemi, Espoo, Finland
Architect: Alvar Aalto, 1949–1952

Arnaud BERTRAND & Aurélie DESCHUYTENEER

Burgerlijk ingenieurs-architecten

MATRIciel

Place de l'Université 25, 1348 Louvain-la-Neuve

☎ 010/24.15.70

✉ bertrand@matriciel.be

BEDANKT VOOR UW AANDACHT

